

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14
Pe o lună . . . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fleri.
Manuscripte nu să inape-
iază.

Politica tuturor Românilor.

Arad, 23 Septembrie.

Intr'o revistă din București s'a scris un articol în care se scotea la iveală nu fără oarecare ironie marea deosebire de vederi între noi ardelenii și frații din Regat. Se susținea acolo cu exemple drepte că în multe chestiuni noi de dincoaci vedem în alb ceea ce dincolo se vede în negru, se arăta că chiar și în materie de literatură gusturile noastre se deosebesc grozav, iar, ca o pildă care vorbește mult, aducea cazul dlui N. Iorga, pe care noi îl socotim aici de mare bărbat politic, câtă vreme dincolo el nu ar fi luat în serios. Mai mult, noi nici nu cunoaștem un alt om politic în România decât pe d. N. Iorga. Autorul articolului își cam bătea joc de acest fenomen ciudat pentru el și cerea să ne aducă la sentimente mai bune dându-ne de știre că în România este un P. P. Carp, un I. I. Brătianu, un Tache Ionescu, un N. Filipescu, un Marghiloman etc. etc.

Nu vom discuta faptul că există într'adevăr o importantă deosebire între felul de a fi al nostru și al fraților noștri din Regat, nici nu ne vom nizuși să arătăm întru cât diferă gusturile noastre literare, cari de altfel în vremea din urmă se nivelează din ce în ce mai mult, căci ne dăm foarte bine seama de cauza mare care stă la baza acestei regretabile îmbucătățiri a sufletului românesc. Cum suntem împărțiți sub mai multe stăpâniri, cum de sute de ani abia acum târziu cercăm să resta-

bilim vechile noastre legături sufletești, cum condițiile noastre de trai ne-au impus în toate părțile o altă organizație socială, cum în diferite părți ale corpului neamului nostru s'au manifestat alte și alte influințe străine, era fatal să fie așa. Altă concepție asupra vieții, aproape alt suflet va avea ardeleanul răsărit de curând din straturile unei iobăgimi ținută în lanțurile unor legi străine de sufletul ei și trecut prin botezul păgubitor al unei culturi maghiaro-jidano-nemțești și altul va fi fiul răzeșului din Moldova, ai cărui strămoși au gustat din gloria marelui Stefan, s'au împărțit de îndemnul celor dintâi licăriri de cultură românească și au lăsat pe urma lor o tradiție românească curată.

Cum zicem, nu vom discuta acest fapt dureros, pe care îl vedem unul fiecare atât de bine, căci ne împiedecăm de el în fiecare clipă. Nu, ci ridicăm dintre exemplele aduse de revista bucureșteană unul, care ne îmbie prilejul să precizăm un punct de vedere asupra căruia socotim că va trebui să insistăm de mai multe ori. E vorba de d. N. Iorga, bărbatul politic, pe care noi nu numai că îl considerăm mult, dar îl și iubim și-l admirăm. Incontestabil că marele talent al dlui Iorga încă a contribuit la câștigarea simpatiei ce-i purtăm, dar tot atât de adevărat este că și atitudinile politice ale lui — mai ales aceste — ne fac să avem cel mai cald interes pentru tot ceea ce vine sub acest raport dela el. D. Iorga poate să greșească în multe chestii politice — a și greșit de vre-o câteva ori binișor — dar cu toate acestea nimic nu ne împiedecă să vedem în el ceea ce este:

un bărbat erudit care se năzuiește să-și conformeze atitudinile politice după orientările generale ale neamului nostru întreg. Aceasta este marea însușire de om politic a dlui Ioga, însușire care nu i-se poate tăgădui și care ar trebui semănată în sufletul tuturor oamenilor noștri politici. Dela 1848 încoaci decând Bălcescu și soții lui cari au făcut revoluția din Țara Românească și au cercat să creeze legături politice între noi și frații de peste munți, nu s'au găsit oameni politici români cari să plece în toate acțiunile lor politice din punctul de vedere superior al unității naționale românești. Mai ales dela întemeierea Regatului românesc s'ar părea din ce în ce mai mult că interesele de peste munți nu se 'ntâlnesc cu interesele noastre. România ca stat își are grijile ei particulare, politica ei aparte, făcută fără considerare la milioanele de frați despărțiți de ea numai prin graniți meșteșugite, nu însă și prin ordinea firească. România se alipește la tripla-alianță, își manifestă interesele ei în Balcani, joacă un rol important în politica europeană, o urmărim cu simpatie în toate mișcărilor ei și îi înregistrăm cu bucurie toate succesele, dar nu găsim nici odată în acțiunile ei diplomatice, în tendințele ei, acel fir roșu determinat de interesele generale ale tuturor Românilor. Nu găsim acea năzuință firească de a se face expresia aspirațiilor unui neam de atâtea milioane. Să fim însă bine înțeleși. Noi ne dăm foarte bine seama. Un stat tânăr și mic, deși independent și în plin progres civilizatoric trebuie să-și cocentreze toate puterile spre desăvârșirea

FOIȚĂ ORIGINALĂ A ZIARULUI „TRIBUNA”

Viața literară.

Eternalul fenomen de toamnă. — Transiția la un nou gen literar? — Legenda elitei literare. — Literatura și politica.

De II. Chendi.

De câte ori vine toamna, revin și vechile obișnuințe printre literații noștri de toate nuanțele. Ceea ce ne conțenește „combinație” pentru vre-o nouă revistă. Și într'adevăr, mai rar necesitatea unei reviste bune a fost simțită, ca astăzi. E o înclinație desăvârșită de coloane săptămânale. Și stăm mai bine nici cu revistele lunare, cari abracă din ce în ce forme mai vagi, mai fade, să producă forțe nouă, productive. Având un tipic învechit, conduse fiind de profesori cu vârstă și cu îndrumări unilaterale, cari restrâng convingerea și simțirea colaboratorilor, aceste reviste, când vor să păstreze și caracterul de triune libere, oferă aspectul unui șuvoi de ape spălate.

În condițiile aceste, bine înțeles că scriitorii generației actuale nu pot decât să se frământă înainte, să caute un fir de descurecare, alergând după vre-un editor, veșnic problematic. Și afacea se prezintă destul de grea, când te gândești, de aci înainte voind cineva să facă o bună revistă literară, trebuie să profite de experiențele trecut ale tovarășilor pățiți și trebuie să a-șă cu sine forțe nouă, talente viguroase și pre-

ocupări originale de oameni cu cumpâniri serioase.

*

Curiozitatea ne îndeamnă să cercetăm cu această ocaziune, din ce parte a vieții literare s'ar putea să se ridice steagul nou al noii reviste, ce se așteaptă? Veni-vor oare tot noii și vechii propagatori din rîndurile școlii naționale și stăpânitoare totdeauna în evoluția noastră literară de până acum? S'au este într'adevăr ceva real în vestea nouă, care se colportează în șopot, că literatura este pe punctul de a trece acum prin un fel de „tranzitie” la un gen ce totul opus tradiției noastre? Birui-vor iarăș vechile credințe, cu bunul lor simț, cari s'au înrădăcinat adânc în viața noastră culturală? Sau vor reuși acele multe apariții bizare, intrușii exotici, cu idolii lor, cu fantazia lor abracadabrantă, să-și realizeze iluziile lor de vanitate?

Și aici, ca în multele, experiența ne dă câteva prețioase orientări. Cine cunoaște halul literaturii germane de astăzi, știe perfect, că și marasmul, în care ea a ajuns, se datorește unei asemenea tranziții grație imitatorilor modernismului francez. Au dispărut de mult aderenții întâiei reviste a școlii de tranziție „Die Insel”. Arno Holz e mort și Johann Schlaf, cu tot haosul său artistic, cu tot virtuozișmul forme tehnice, e redus la nimic. Iar celelalte abnormități mitite de astăzi, embrionare, afectate și caricaturale, cum sunt cei mai mulți, cu excepția lui Hofmanssthal, se zbat zădarnic pentru a-și înfăptui mai mult decât un rol de o foarte mică tranziție...

Așa și la noi. Încercarea asta cu „transiția” e o jalnică și ironică parte de comedie. Decadenții

lui Baudelaire, conduși odinioară de spiritul lui Macedonski, și mai pe urmă de a nenorocitului Caion, care făcuse pe un Caragiale plagiator, sunt de mult uitați în literatura noastră și așa numiții „intelectualiști”, eșiți din această școală, cari împreună cu tinerii papagali din parcul poetului Ervin, vor să înfăptuiască tranziția, zădarnic se frământă, căci nu pot să imprime epocii, în care trăesc, vre-o pecete proprie. Acei simandicoși reformatori, cari sub firma de „aristocrație intelectuală” bat toba recrutării de scriitori „moderni” vor plânge în curând pe ruinele curentului lor.

*

Hazul este că o serie de explicații și de atacuri se ivesc într'adevăr pentru inaugurarea procesului de tranziție. Astfel, într'un ziar din București, în „Conservatorul”, am întâlnit un înfocat apărător al celor ce vor veni. Din tonul lui de o rară fineță, din puținul echilibru în gândire și în consecvențe, vedem numai decât pe tipul noului aristocratism ce ni-se pune în vedere:

„Mulți — zice numitul ziar — își pun următoarea întrebare: de ce elita socială une-ori este indiferentă cu literatura românească? unii dau răspunsul: Pentru-că de vre-o două-zeci de ani încoace această literatură s'a bătărănit și continuă a avea isvorul și stratul cel mai de jos al sentimentelor și gândurilor, cu cari atât elita socială, cât și cea intelectuală nu are nimic a face în domeniul literar și artistic...”

„Sub motivul de popularism s'a dat literaturii o față grosolană. Reprezentând de pildă poartă tabloul unui pecupeț, cu coșurile pe umăr, el tot impresia moșicului și-o face gata să injure

forțelor lui culturale și economice. Știm apoi și aceia că în actuala configurație europeană, în actualele împrejurări în care se află România, ea nu se poate face ehoul răsplat al Românilor de pretutindeni. Da, știm și tocmai din pricina aceasta nu cerem altceva din partea României decât o cât de vagă linie de conduită care să însemneze însă marele drum pe care trebuie să meargă neamul nostru întreg.

Cumcă o astfel de politică este extrem de grea, admitem, și am admite chiar și imposibilitatea ei pentru moment, dat fiind faptul că bărbați politici de mare valoare cum sunt cei amintiți de revista bucureșteană nu o fac. O astfel de politică nu numai că nu va fi imposibilă în viitor, dar va fi absolut necesară. Pentru că nimic mai firesc ca armonia unor glasuri eșite din același piept, nimic mai firesc ca o politică făcută în conglăsuire cu interesele unui neam împărțit cei drept sub deosebite oblăduiri, dar unul și nedespărțit în ființa lui etnică.

Dar d. Iorga nu este luat în serios la București. Ei, vedeți iubiți confrăți bucureșteni, tocmai aceasta ne doare pe noi. Și ne doare nu pentru d. Iorga personal pe care, voi puteți să-l huliti ori când pentru greșelile lui omenești și care în sfârșit este numai un singur om, ci ne doare pentru marea noastră cauză pe care se vede că voi în chipul acesta nu o luați în serios. D. Iorga nu este astăzi în fruntea unui partid politic de guvernământ și ne închipuim că nici odată nu va ajunge aceasta. Voi spuneți adeseori că numai vr'o câțiva „băieți din centre”, cari nu s'au dat încă pe grozava și serioasa „politică” îl urmează și poate că aveți dreptate. Dar aceasta nu vă oprește, iubiți confrăți să vedeți și să respectați în el un apostol al unei viitoare politici românești așa cum ne-am dedat să-l vedem și să-l respectăm noi, cari vedem negrul vostru alb și nu vă putem înțelege de loc.

Noi nu facem în nici o împrejurare propagandă pentru vr'un partid politic din Regat ne-cum pentru vr'o anumită persoană, prin urmare, nici în acest caz rânduile aceste ale noastre nu pot fi considerate decât ca niște mărturisiri de credință pe cari am fost nevoiți să le facem în fuga condeiului, căci socotim că ideea unei politici generale românești, îndrumată după interesele noastre de pretutindeni trebuie să se intruzeze în cea mai scurtă vreme. Domnul Iorga este un sol al acestei politici a tuturor Românilor, de aceea mai ales frații noștri din Regat trebuie să se plece cu cuvenitul respect dacă nu în fața omului, atunci în fața ideii pe care o reprezintă el.

Episcopul Hossu în deputațiune pentru a treia universitate unguerească. Săptămâna asta o deputațiune monstră din Seghedin, condusă de primarul orașului d. Lázár, a umblat pe la ministrul de resort contele Zichy și ministrul președinte contele Hederváry, ca să ceară, ca a treia universitate care este în proiect să i-se dea Seghedinului.

Cu uimire aflăm că între membrii acestei deputațiuni, cari cereau universitate unguerească în Seghedin se afla și P. S. Sa Episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu.

Socotim, că P. S. Sa este dator publicului românesc cu o explicație. Acum, când nici nu s'a evaporat bine entuziasmul stârnit prin atitudinea frumoasă a episcopatului român la Blaj, să vedem un episcop român apucând iar vechea cale a umilințelor naționale, este ceva foarte întristător și disgustător. Pe de altă parte român cu mintea sănătoasă nu se va găsi să ne spună ce alt rost putea să aibă ființa unui episcop român într-o deputație de unguri, cari cer pentru scopurile netănuite ale politicii unguerești o instituție atât de puternică cum este o universitate tocmai în nemijlocita apropiere a teritoriului nostru românesc.

Moștenitorul de tron cere un contingent mai mare de recruți. Ziarul „Zeit” publică azi o știre de senzație, că moștenitorul de tron Francisc Ferdinand nu e mulțumit cu contingentul de recruți prevăzut în proiectele lui Schönaich și din motivul acesta proiectele vor suferi o esențială modificare. Proiectele actuale prevăd adică un contingent de 159.500 de recruți, din cari 17.500 servesc pentru umplerea unor lacune, restul pentru organizarea de trupe noi. Contingentul companiilor dela infanterie rămâne tot cel vechiu de nouăzeci. În chipul acesta, în cazul introducerii serviciului de doi ani, toamna, când jumătate dintre soldații instruiți, se concediază, ar rămâne numai 45 de soldați instruiți, în vreme ce pe lângă sistemul actual de trei ani, toamna rămân 60 de soldați instruiți la companie.

De aceea se prevede *urcarea contingentului*, ceea ce necesită cheltuieli în plus de douăzeci milioane. Schönaich a respins cererea aceasta, ceea ce a fost una dintre cauzele obiective ale căderii sale.

Sedința camerei. Avalanșa votărilor nominale a fost oprită azi, dar numai ea să se pornească în ședința următoare cu mai multă putere. Cauza acestei schimbări efemere în războirea din cameră au dat-o declarațiile ministrului de război Auffenberg, declarații cu cari ne ocupăm în alt loc al ziarului nostru. Nu mai puțin de trei interpelări au fost azi adresate primului ministru în legătură cu aceste declarații: contele Apponyi pentru noul titlu al ministrului de război; Rákóczi Endre (kossuthist) pentru declarațiile acordate de generalul Auffenberg ziarelor și, în sfârșit, Kállay Ubul, pentru promisiunea ministrului că va spori poverile militare. Ministrul de război, dimpreună cu marii diplomați cari iau hotărâre titlul de „Kriegsminister” — se pot felicita de frumosul lor debut politic.

Înainte de a se purcede la interpelări, a vorbit iusthistul contele Eszterházy împotriva reformelor militare, urgitând reforma electorală.

la fiecare moment și mirosind ea de o poștă a cismei de iuft...

„În loc ca literații de azi să caute a ridica ei pe popor (!) s'au coborât ei până la mahalale. S'a îngăduit prefacerea limbei într'un dialect și s'a permis sfidarea nobleței literare, prin cea mai bătărească literatură... Dar într'o zi (sic!) vom avea fără îndoială o literatură mai aleasă, căci cu cea bătărească nu mai merge. Poporul nu se compune numai din needucați din drojdia poporului, ci se compune și din oamenii de elită cari nu se împacă nici-odată cu ideea, că mojiucul nevolnic să se subțieze”...

Iată deci un ceou credincios al „oamenilor de elită”, al căror viitor, bazat pe ura împotriva „mojiucului nevolnic”, se anunță, în literatură.

Față de această elucubrație, n'avem însă decât un singur răspuns. Nimeni dintre „mitocanii” noștri literari n'a împiedecat pe cei din „elita” socială, să aibă și ei cuvântul, dar vina neputinței să și-o caute fiecare în el însuși. Propagatorii și râvnitoriiăștia ar trebui să știe, că în lumea de gândire și de creațiune artistică, adevărata aristocrație și elită nu se socotește după diplome moștenite. Singurul drept legitim la această onoare îl au numai talentele reale, din ori ce strat, sau ori ce „drojdie”, ar răsări ele. Și singura „elită literară” o constituie numai literații întregi, cei originali, cei creatori și străbătători în sufletul mulțimei, iar nu amatorii de aventură, cu gesturile de modă și chivărele de împărăta de carnaval!...

Dar, ce minune! Printre ziarele dela noi, de acasă, avem un organ oficial, care e în contra pâr-

rerilor noastre, cu toate că, ori ce organ, oficial mai ales, în loc de a se solidariza cu Iroziile elitei și a face pe aristocratul, ar trebui să simtă de sfânta sa datoric, a urma o linie sigură de conduită națională, când e vorba de cultura neamului nostru. „Românul” însă nu înțelege asta. „Românul” știe să reproducă și să afișeze atâtea bombasticisme, rostite de directorul său pe la festivități teatrale, dar când vine vorba de literatură, debutează cu o serie de ciudățenii, de contradicții și de atitudini încurcate. Fără o putere de selecțiune, conducătorul acestei foi, deschide coloanele, ce e drept, cu anumite excepții bune, unei scări întregi de decadenti și „intelectualiști”, dela cei mai de seamă, până la Isac și Roza Covrig. Pe Densușianu îl tămâiază: articole, vătămătoare de bun simț, le dă fără rezervă și abia, când d. Iorga îl îndeamnă să pună mâta în aplicare și să curețe „gunoiul” redacției sale, de mai catadixeste să facă o mică retractare și o scurtă serisorică de scuze pentru d. Iorga. Mă rog, cum să ne explicăm această dulce înfrățire? Este ceva decadent în redacție, este vre-o înrudire în porniri aristocratice, este vre-o elită intelectuală și pe-acolo? O fi ce-o fi! Dar după cât se vede, la inima „Românului” coace și o altă bubă! În toată comedia asta este și ceva politică...

Cețiți-l mai cu atenție și vedeți-i stăruința veșnică, cu care tratează subiectul său despre „literatură și politică”. Decadenții, intelectualii și aristocrații intelectuali nu fac politică, gândesc frunțașii „Românului”, și prin urmare sunt mai puțin periculoși pentru noi, să ne solidarizăm cu ei și să combatem, în schimb, pe ceilalți literați dela noi, cari în scrierile lor nu ne agreează.

Și gogorita „Românului” începe să opereze. Teza „Românului”, așa de banalizată acum și așa de faimoasă, este: „Nu poate să existe nici un amestec între politică și literatură”. Poeții ei serie numai poezii, nuvelistiții să serie numai povele și politica s'o serie, mă rog, numai scrierile politice, cari de obicei nu știu serie. Știi, o înțelepciune curentă: povestea cismarului, care trebuie să rămână la calapodul său!

Admirăm specialismul asta al „Românului”. Dar mai întâi să ne înțelegem asupra unui lucru. Nu-i așa că literatura reprezintă una din cele mai esențiale elemente la baza culturii naționale? Nu-i așa că, la rîndul ei, cultura trebuie să și aibă rolul ei fundamental în politică și că prin urmare legarea la un loc a acestor trei noțiuni, literatură, cultura și politica, nu poate fi de loc considerate ca o mesalianță între ciocoi și mojie?

Mai ales, că și în acest caz, experiențele ne dau nouă dreptate. Memoria dlui director al „Românului”, fiind foarte scurtă, îi voi aminti câteva lucruri elementare. De ce a uitat dsa că cel mare poet-artist al nostru, Eminescu, a dus în „Timpul” o campanie fără milă pentru ideea răsă și că a analizat adânc viața socială și politică din Regatul român, luptă pentru care o generație întreagă astăzi îi este recunoscătoare? Și nu știe dsa, că în același timp Eminescu turna în bronz satirele cele mai frumoase și tăietoare în actualitate? De d. Delavrancea ai auzit, D-ta, dl director al „Românului”? Și știi, că cel ce ține în parlamentul românesc din București, sau la „Dacia” și la „Eforie” în chestia națională, tremura guvernul din Budapesta, cuvântările pline de avânt și de artă, — acela a scris și nuvela...

„Kriegsminister“ Aussenberg.

— Ministrul de război în centrul politicii. —

Plecarea baronului de Schönaich și numirea noului ministru de război, a generalului de Aussenberg, a venit să întrerupă acalmia, statornicia de monotonia campaniei obstrucționiste, cu un cortegiu întreg de senzații. De o susceptibilitate patologică cum e, orgoliul potrivnicilor noștri a fost dintru început adânc jignit de plecarea generalului de Schönaich, care le-a dat atâtea semne de condescendență în scurgerea celor cinci ani cât a stat la conducerea armatei. Am arătat cum fostul ministru de război a fost proclamat drept jertfa tendințelor antimaghiare (!) ale moștenitorului de tron, paratonerul care a trebuit să se prăbușească în cele din urmă de descărcarea neîncetată a acestor tendințe, cari cîcă au umplut azi până la saturațiune atmosfera din sferele conducerii militare.

Cercurile politice ungurești au fost deci adânc neliniștite de împrejurările căror ele atribuie plecarea ministrului Schönaich și în îngrijorarea lor pentru viitorul aspirațiilor banungurești în armată și-au concentrat întreagă atențiunea asupra personalității enigmatice a noului ministru de război, cărui i-au anticipat atributul de „om al moștenitorului de tron”. Curiozitatea lor a avut norocul să fie curând mulțumită. Din capul locului noul ministru s'a dovedit o fire comunicativă, un om sincer, care s'a lăsat asaltat de corespondenții tuturor ziarelor și a făcut pe seama publicității declarații cari tradează o mare lipsă de experiență politică. Corespondentului ziarului „Neue Freie Presse” i-a spus, de pildă, că va împlini toate promisiunile făcute de antecesorul său în cadrele reformelor militare și că nu va cere nici o modificare esențială a proiectelor, — micile modificări, cari, în mod firesc,

nească „Sultănică”, a scris și dramele istorice, cu tendințe politice și sociale, a scris și ani îndelungați articole politice fulminante și astăzi e ministru, alături de d. Maiorescu, care și dănsul a făcut literatura, nu?

Nu mai insist asupra colaboratorilor D-tale, Caragiale și D. Zamfirescu, cari și dănsii fac politică în Regat și vin și pe la d-voastră cu sfaturi politicoase. Dar să-ți mai dovedesc și cu fapte dela străini. Uite, în Franța astăzi, este în funcțiune un ministru, mi-se pare de origine din Provanța, care are o mare popularitate de poet. Nu uita de Germania, ale cărei imnuri naționale și al cărui Schiller cu „Wilhelm Tell” și cu descrierea unui războiu vestit i-au fost de mare folos lui Bismark. Și mai deschidă cei dela „Românul” din când în când literatura ungurească și să vadă și pe Petöfi în acțiune. Asta se cheamă politică de fapte, nu de vorbă goală, din „Românul”.

De ce acum numai la noi, aici în Ungaria, să se facă excepție? În ce creor de om politic a putut să răsără această pretenție grandomană și acest suveran dispreț față de scriitorii neamului nostru? Cine dă dreptul cuiva, care abia știe să infiripe două-trei rînduri și să așeze totuș pe scriitorii, demult consacrați, mai pe jos de ori care meseriaș politic? Cine nu devine ridicol, ca „Românul”, când, într'un alt articol despre literatura și politică, pretinde să preconizeze principiul, că scriitorii n'au ce căuta în politică, înainte de a obține dela pontificii noștri oameni politici din comitet un certificat de aprobare....

Ș-asta-i bună! Păcat că ne lasă impresia că nici cetățenii lui Democrit și nici locuitorii din Aldera, sau din Schilda, n'ar fi îndrăznit să se gândiască la una ca asta.

sunt reclamate de cheltuieli cu neputință de prevăzut, vor fi de-o importanță absolut secundară. Tinta lui va fi să înalte prestigiul și forțele armatei la nivelul cerut de vremile de astăzi. Va respecta legile fundamentale din 1867 și speră să fie întâmpinat din partea tuturor părților monarchiei cu bunăvoința de care e în-suși călăuzit.

Care va să zică „toate părțile monarchiei?!” Iată călcăiul achileic al „omului agreat de moștenitorul” — exclamă azi toate ziarele ungurești în cor, în stăpânirea celei mai adânci revolte patriotice. O mare atingere s'a adus iarăși dreptului public ungar și o reparație strașnică se impune de acum fără amânare. Conte de Khuen a dat de o nouă belea, iar opoziția se pregătește hotărâtă pentru o *senzațională* interpelare în cameră.

Verbositatea noului ministru de război și-a aflat deci curând pedeapsa. Cea dintâi experiență politică însă a făcut-o și în declarațiile pe cari va fi nevoit să le facă pentru a-și repara „greșala” vom putea găsi, de sigur, spiritul de-o rafinare impecabilă a celor dela conducerea monarchiei. Șeful statului major, generalul Konrad de Hötendorf, care vreme de 40 de ani a trăit în cele mai intime relații de prietenie cu noul ministru (aflăm aceasta tot din declarațiile acordate pentru „N. Fr. Pr.”) îi va fi dat azi neexpertului său prieten cea dintâi lecție temeinică de conduită politică.

Dar în afară de declarațiile cavalerului de Aussenberg, mai e o chestiune nu mai puțin importantă, care face azi și ea ecoul presei ungurești. Nu se știe cu siguranță dacă s'a făcut intenționat, în baza unei prealabile înțelegeri între cele două guverne, ori numai din greșală, — ceiace pare mai verosimil, — monarchul nu-i dă noului ministru în autograful de numire un titlul, obișnuit din 1867 încoaci, de „Reichskriegsminister”, ci titlul simplificat „Kriegsminister”, în vreme ce autograful de desărcinare a baronului de Schönaich e redactat cu întrebuintarea vechiului titlu „Reichskriegsminister”. Guvernul ungar și întreagă presa subvenționată de guvern pretind că de-acum s'a creat un nou termen de drept constituțional, mai adecvat stării de partide stabilite de legile din 1867. Insuși noul ministru de război, în ziarul „Bosnische Post” din Sarajevo, cedând aceleiași slăbiciuni pentru vorba deslețată, nu întârzie să declare că noul termen constituie o *inovație*, care e menită să dea o soluție mulțumitoare multor divergențe de drept constituțional.

La rîndul lor, cercurile politice ungurești, în ciuda acestei pronunțate sollicitudinii a ministrului, nu se lasă răpite de farmecul noului termen de drept constituțional, care n'are darul să realizeze nimic din atribuțiunile utopice armatei ungurești. Zadarnică-i rîvna unui ziar vienez, subvenționat și el de contele Khuen, de-a servi cercurilor ungurești cu senzația că noul termen mulțumește o *veche dorință a monarchului* și zădarnică-i legitima mahnire ce o arată în numărul său de azi ziarul „Reichspost”, cercurile ungurești sunt de credința că situația de drept constituțional a armatei comune nu

sufere nici cea mai mică schimbare prin noul titlu. Părerea lor e că termenul „Ministru de război al imperiului” indică acelaș caracter de unitate pe care-l indică și titlul simplificat „Ministru de război”.

Archiducele Albrecht, unul din cele mai luminate spirite deodinioară ale armatei și autorul denumirii „Reichskriegsminister”, se va întrista în lumca lui, dinpreună cu toți acei cari mai pot să fie și azi geloși de tradițiile armatei comune, a cărei caracter de ideală unitate reclamă imperios o deplină claritate și a terminologiei de drept constituțional referitoare. Durere tendința de-a măguli orgoliul atât de primejdios al imperialiștilor noștri e cultivată c'o tot mai accentuată predilecție în sferele conducerii monarchiei și cine știe dacă sollicitudinea pe care o arată azi ministrul de război, pentru noul său titlu constituțional va mai putea să provoace un resentiment sincer dincolo de Leitha.

Răscoala țărănească în România*).

De Partenie Cosma.

Efectele desrobirei țaranului în România sunt îngrozitoare.

La vedere, pentru ochii lumii, a împrăștiat legea rurală din 1864 pe săteanul clăcaș, dar în faptă l-a condamnat ca și mai departe să rămână tot selavul foștilor lui stăpâni.

I-a dat pe bani puțin pământ din al proprietarului.

L-a legat de acel pământ cumpărat de el însuși, fără să'l fi făcut totodată stăpân absolut pe el, punându'l sub tutelă.

L-a condamnat, ca în veci să rămână tot plugar, dar nu i-a dat posibilitatea ca să trăiască ca plugar independent de fostul său stăpân.

Mie mi-s'a dat ocaziune să vorbesc de chestiunea țărănească din România cu ilustrul bărbat de stat al României, cu Ioan Brătianu, încă în anul 1867, care îmi ceruse informații despre sarcinile ce are țaranul nostru către stat, cari erau și sunt multe și grele.

Și-a exprimat mirarea, cum poate suporta țaranul nostru atâtea dări, pe când al lor nu are să plătească aproape nici o dare către stat și totuși se ivesc semne de nemulțămire.

Eu i-am reflectat, că deși sunt grele dările ce le plătește țaranul nostru, totuși acestuia îi este dată posibilitatea ca să trăiască ca țaran agricultor și să prospereze. Pentrucă desrobirea țaranului din Ungaria așa cum sub presiunea curentului democrație din 1848 o a făcut Kossuth, este cu mult mai perfectă și mai echitabilă decât cea făcută cu 16 ani mai târziu în România.

Țaranul nostru a devenit proprietar absolut pe toată moșia pentru care ca iobag (clăcaș în România) a prestat muncă și diferite contribuții în bani și naturalii la fostul proprietar. Pe lângă aceasta a căpătat loc de pășune și de pădure tot din ale fostului proprietar în așa măsură, ca și după eliberare, muncind numai pentru sine, să poată trăi cu familia sa din proprietatea sa, fără să fie avizat la ajutorul și grația fostului proprie-

*) Reproducem broșura dlui P. Cosma asupra răscoalei țărănești din România nu numai pentru ca să se convingă cetătorii noștri cât de „nechibzuit” a „insultat” la Blaj venerabilul nostru fruntaș pe oamenii politici din Regat, după cum a susținut autorizatul dlui Goldiș, ci și pentrucă în aceste câteva rînduri se tratează cu competență o chestie de mare importanță a fraților noștri din România.

tar, ba poate prospera chiar, ceea ce se și dovedește, având noi un număr frumos de țărani harnici, cari și-au câștigat de atunci averi frumoase, și sunt în stare să și trimită copiii la studiu chiar și la universități pe speșele proprii.

Foștii proprietari și la noi au primit desdau-nare pentru pământul ce au trebuit să cedeze țărănilor și pentru toate prestațiunile urbariale desființate, dar asta o au primit dela stat.

Datoria de stat contrasă în acest scop însă se achită prin un adaus de 35% la darea foncieră, la care firește tot foștii proprietari contribuie partea leului.

Din contră, în România și puținul pământ, ce amăsurat numărului vitelor de jug, cu cari a brăzdat clăcașul moșia proprietarului, a căpătat țăranul, a trebuit să-l răscumpere însuși țăranul.

S'a desrobbit deci fără nici o jertfă din partea fostului proprietar și fără nici o jertfă din partea statului.

Nici pe acela nu este stăpân absolut, nu-l poate nici vinde nici împovăra, prin urmare este dator însuși să-l cultive. Dar posibilitatea de a-l cultiva nu i-s'a dat.

Pentru că pământul nu se poate cultiva fără vite și fără să ai casă și zidiri economice. Casă nu poți face și nu poți locui în ea fără lemne de clădit și de foc. Vite nu poți ținea fără pășune. Iar acestea și mai departe au rămas toate numai la fostul proprietar, care și în viitor va exploata pe țăran după plac.

I-am mai arătat că la noi și comunele și bisericile și școalele au căpătat pământuri, cel puțin pentru notar, preot, școală și învățător, desdau-nare pentru dreptul regal de beuturi, de târg, etc. — iar în România nimic din toate acestea.

Deci eu nu m'aș mira de loc, dacă în România înșiși țărani vor căuta mod și mijloace, ca statul să fie necesitat a rezolvi încă odată desrobirea țărănilor în mod drept și echitabil.

Di Brătianu mi-a reflectat, că „legea lor de improprietărire a țăranului din rezoane mai înalte de stat s'a făcut, pentru că: dacă emancipau ei de tot pe țăran de fostul lui stăpân, atunci marii proprietari, în lipsă de brațe muncitoare nu și puteau cultiva moșiile, fiind populațiunea României foarte rară, iar mașinile economice pe atunci erau încă necunoscute”.

De atunci până astăzi am discutat această chestiune aici la noi, în București, și pe la băi de multe ori cu mulți bărbați de frunte, cu factori politici din toate partidele din România, dar n'am dat nici de unul care să fi recunoscut, că soartea țăranului creată prin legea de improprietărire ar fi insuportabilă, ei toți învinuiau numai pe țăran pentru ticăloșia în care se află fiind leneș și bețiv.

Le-am făcut imputare și pentru modul cum s'au îngrijit ei de starea preoției înainte de legea „popăritului” — cum o numeau ei — alui Take Ionescu, a preoției care este „conducătorul natural al poporului”.

„Ce conducător? — mi-se reflectează — popa să și vază de molitvelnic, conducătorul țăranului sunt eu, proprietarul”.

Răscoala țărănească „socialistă”, după cum se afirma atunci — dacă mi aduc bine aminte din 1888 — s'a suprimat curînd, fără ca cei chemați să fi tras din ea vr'o învățătură.

Vine Coșbuc și după un studiu profund al situațiunii țăranului din România, în memorabilul său memento din 1896 „Noi vrem pământ” dovedește ad oculos celor în drept și datori a conduce destinele statului român, că soartea creată țăranului este insuportabilă fără pământ, și încheie astfel:

„N'avem puteri și chip de-acum
Să mai trăim cerșind mereu,
Că prea ne schingiuiesc cum vreu
Stăpâni luați din drum!

Să nu dea Dumnezeu cel sfânt,
Să vrem noi sânge, nu pământ!
Când nu vom mai putea răbda,
Când foamea ne va răscula,
Cristoși să fiți, nu veți scăpa
Nici în mormânt”.

„Boierii” sau făcut că nu pricep acest apel și ziceau, că nu se potrivește cu stările din România, ci cu cele din Rusia.

„Câinii latră, caravana merge înainte”, iar proprietarii au continuat cu spoliarea țăranului în măsură potențată.

În anul 1900 vre-o 400 inși dela adunarea generală a „Asociațiunii” care a avut loc atunci la Băile-Herculane am făcut o excursiune cu vaporul la Turnu-Severin.

La banchetul dat în onoarea noastră mi-s'a dat ocaziune, răspunzând la un toast, să atrag atențiunea acelor pe cari îi privește, asupra situației insuportabile a țăranului, creată prin legea de improprietărire, dând expresiune temerei mele, că deși blând din fire, țăranul român, dacă legislatorii nu se vor îngriji la timp să-i facă posibilă existența ca plugar, nevoile îl vor împinge la ultima rațiune.

Mi-s'a reflectat de unul de ai noștri de dincoace, căpătuit însă în România, că legile României sunt destul de liberale și față de țăran. Dar cei din România, din curtoasie cred eu, ca să nu mă supere combătându-mă ca pe oaspe, au tăcut.

Numai a doua zi înainte de a pleca de acolo, însoțindu-mă la port un domn, care mai târziu a devenit prefect, a avut curajul să mi spună între patru ochi: „ai avut drept d-le, dar în țara noastră, interesele marilor proprietari nu permit emanciparea țărănilor de ei”.

Stofa combustibilă s'a îngămădit mereu, și a fost de ajuns o schintee, fie socialistă, fie nihilistă, importată din Rusia, după cum se afirmă, ca să producă o explozie teribilă, care să dea flacări falnice și înfloritoare României.

Durere! prorocia poetului Coșbuc s'a împlinit.

Această nenorocire a reinviat înălțătorul patriotism de care au dat dovezi Români în toate momentele critice.

Partidele politice, cari eri agitau cu înversurare una contra alteia pentru putere, la moment au uitat și iertat toate — pentru salvarea statului, oferindu și tot ajutorul posibil Domnitorului și guvernului său, pentru stângerea focului și pentru stărpirea cauzelor lui.

Este aproape fără părcehe în istoria statelor constituționale patriotismul care se manifestă în fapta partidului conservator, care dispunând de guvern și de corpurile legiuitoare, a dat puterea unui guvern ieșit din opoziție, și i-a oferit sprijinul său, și cu cuvântul și cu fapta a realizat toate dorințele adversarilor de ieri.

Astăzi, ținând cont de atrocitățile ce comit răsculații, fără considerare la adevăratele motive ale nemulțămirii țărănilor, ficcare român este dator, fără șovăire, să dea mână de ajutor la potolirea focului. Dar restabilită odată autoritatea legii, suprema datorie a corpurilor legiuitoare are să fie: ca în timpul posibil cel mai scurt să curme cauza răului pentru totdeauna.

Guvernul liberal și-a început activitatea cu un manifest cătră popor în numele Regelui și cu un apel cătră preoți și învățători, prin care se asigură deja de acum scutirea de unele impozite și înlesnirea arandării de moșii, etc. etc.

Din aceste acte de stat de însemnătate istorică, afară de reformele salutare inițiate pentru sanarea răului, care nu se mai poate ignora nici de un factor al statului român, văd și un bun început pentru o cură radicală a moravurilor societății în România.

Din frumosul apel adresat preoților și învățătorilor de ministrul cultelor și al instrucțiunii publice Spiru C. Haret, aprobat și subscris și de „hierarhii bisericești autocefale ortodoxe române” cu următoarea îndrumare cătră preoți: „Vă pof-

tim cu tot dinadinsul cucernicii preoți ca să cetiți și să împliniți cu sfințenie sfaturile de mai sus”, citez numai următoarele puncte:

„Mare și grea nenorocire a căzut peste noi. A voit sfântul Dumnezeu să ne încerce ori să ne pedepsească pentru păcatele noastre și ne-a dat să vedem ceea ce părinții noștri nu văzuseră niciodată în țara noastră cea blândă”.

„Să ne plecăm capetele și să primim cu supunere voia lui cea înaltă. Dar tot voia lui este ca noi să ne facem datoria noastră de creștini. Și această datorință este de a potoli pe cei turburați, de a împăca pe frați și de a aduce pacea și liniștea printre oameni”.

„Datoria aceasta o aveți cu deosebire voi, păstori ai turmei lui Cristos și voi învățători ai neamului, căci frații noștri săteni numai dela voi pot auzi cuvântul cel bun, numai dela voi pot primi lumina cea adevărată”.

„Faceți să înceteze lupta între frați”...
„Trebuie acum ca voi preoți și învățători să umblați din om în om și să le arătați acestea, să le lămuriiți ce însemnează lucrurile pe care le-am scris noi în manifestul nostru...”

„Voi preoți trageți clopotele dela biserică, îmbrăcați-vă în sfințele vestminte, luați în mână crucea și evanghelia ca să se adune poporul și vorbiți și voi și învățătorii și faceți să intre pacea și dragostea între oameni și să peară duhul cel rău dintre ei”...

Va să zică: noi cari am făcut dureroasa experiență, cum guvernul României a forțat pe „sfântul” sinod arhieresc, ca pentru motive politice să scornească motive canonice și să destitue pe mitropolitul primat al bisericești „autocefale” ortodoxe române, ca iarăși din motive politice tot pe același „sfânt” sinod arhieresc să-l umilească a și nimici sentința, restituind pe caterisitul metropolit în tronul său sub condițiunea, ca la urmă tot din motive politice — el însuși să renunțe la demnitatea sa de metropolit-primat și ca simplu monah să se retragă la mănăstire — zic noi, cari ținem la independența bisericești noastre autonome și luptăm pentru ea, am ajuns să vedem, că și în România au pornit lucrurile mai spre bine și în astă privință. Că având nevoie guvernul să capaciteze pe țăran, cere ajutorul, sau vorbind în stil bisericesc, cere binecuvântarea bisericești, ajutorul preotului, recunoscând, că „frații noștri țărani numai dela ei (și dela învățători) pot auzi cuvântul cel bun”.

Recunoaște deci guvernul, că autoritatea bisericești nu este bine să se submineze; din contră, trebuie susținută și sprijinită în interesul statului.

Recunoaște, că adevăratul conducător al țăranului nu este proprietarul din comună, ale cărui interese de multeori se bat în capete cu ale țăranului, ci este „părintele” lui sufletesc — preotul, care dela mașteră până la mormânt trăește cu el împreună, îi cunoaște toate nevoile și dorințele, și ale cărui povețe — dacă preotul este la înălțimea chemării sale — le primește țăranul cu mai multă încredere decât ale oricui. Iar ca preotul să fie om cum se cade, tot dela aceia atârână cari au să se îngrijească de dotațiunea și de cualificațiunea lui, — în prima linie dela stat.

Recunoaște deci, că preotul nu este un organ neglijabil în stat. Și dacă se adeverește svonul, că între conducătorii răscoalei de acum au fost și preoți, aceasta este numai un motiv mai mult pentru însemnătatea preotului.

Dovedește apelul guvernului îmbucurătorul fapt, că simțământul dinastic este astăzi atât de puternic în România, încât însuși guvernul ieșit din popor a avut nevoie de autoritatea Coroanei, ca să pătrundă la inima poporului.

Dovedește în fine acel apel, că peccabatur intra muros et extra. Că „a voit sfântul Dumnezeu să ne pedepsească pentru păcatele noastre”.

Da! pentru păcatele corpurilor legiuitoare, cari au creat o lege de împământenire mancă și

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

tendențioasă, și pentru păcatele guvernărilor cari au executat-o în mod oneros pentru foștii clăcași și din interes de partid au tolerat ca, organele administrative să abuzeze de ea, până când a ajuns cuțitul la osul țaranului.

Intru cât privește înseși reformele enarate în manifest: acelea fără îndoială sunt foarte considerabile, și cred că vor fi întimpinate cu bucurie de țărani.

Acelea însă după părerea mea nu pot constitui o deslegare perfectă, durabilă și definitivă a cestiunii agrare țărănești în România.

Mare parte din acelea sunt numai măsuri paliative.

Nici o rană nu se vindecă pentru că o ai acoperit cu alifie de colorarea pielii. Pentru că veninul deși acoperit cu alifie nu poate străbate imediat prin ea, înecat lucră mai departe până când nimicește și carnea sănătoasă și iarăși se ivește în măsură potențată.

Să priceapă odată cei chemați să vindece răul, că țaranul plugar nu poate subzista fără pășune și fără pădure.

De aceste două lucruri nu este vorba în manifestul din chestiune.

Legea rurală din 1864 este mană și trebuie întregită, atât în interesul țaranului, cât și în al proprietarului și cu deosebire în al statului.

Trebuie întregită cu dispoziții noi asupra dreptului la pășune și la pădure, asupra moșiei al cărui clăcaș a fost, ori cine ar fi astăzi proprietarul acelei moșii.

Aceasta este utilitate publică, și din motive de utilitate publică statul poate crea lege pentru anumite exproprieri.

Acesta n'ar fi un lucru nou început în România, ci un lucru practizat deja și în alte state agrare.

În Ungaria d. e. prima lege pentru segregarea pășunii pentru iobagi s'a creat în 1836. Libertatea iobagului s'a decretat în 1848, care lege a provăzută despăgubirea proprietarului pentru toate prestațiunile fostului iobag, câte atunci în pripă i-a venit în minte legislatorului. Dar cu toate acestea, esperiindu-se după executarea legii că unele stări actuale au rămas neregulate, iar că altele nu sunt bine regulate, în 1871 s'au regulat definitiv pășunatul, în 1873 s'au impropriat așanumiții coloniști vechi din comunele săucești — toți români, în 1896 proprietatea zilerilor, în 1868, 1883, 1891 și 1895, desdaunarea pentru dijma viilor, etc.

Prin regularea ulterioară a dreptului la pășune și la pădure a țaranului din România, proprietarul n'ar pierde nimic, pentru că interiorul ce l-ar ceda țaranului i-s'ar plăti, țaranul ar deveni mulțumit și în loc de dușman, cum durere este astăzi, ar deveni recunoscător al proprietarului, chestiunea agrară ar dispărea pentru totdeauna din România, și fiindcă după legea firei, din o familie de astăzi peste câțiva ani se vor face mai multe, țaranul, tot va fi avizat și în viitor la muncă și în moșia proprietarului, proprietarii și în viitor vor găsi brațe de lucru între țărani de pe moșia lor, dar vor găsi oameni mulțumiți, și recunoscători de binefaceri iar nu asupriți și doritori de răsbunare ca astăzi.

În fine proprietatea țaranului ar trebui scoasă de sub tutela de astăzi, cu singura restrângere, ca moșia țărănească nici din mână liberă nici la licitație judecătorească să nu o poată cumpăra decât numai țaran.

Țaranul harnic stăpân absolut pe moșia sa ar putea-o hipoteca pentru acoperirea nevoilor sale de a-și investi și cultiva moșioara sa și eventual a mai cumpăra pământ, — cel leneș ar fi pus la locul său, și peste tot, în scurt timp am vedea și în România comune țărănești înfloritoare.

Scrisori din București.

Zile triste. — Gânduri călătoare. — Unul ca mulți alții. — Cum ne interesăm de tinerii noștri cu talent.

București, 9 Septembrie.

Ultimele zile ploioase, reci au adus fiorul toamnei. Fiorul singurătății, al pustiuului. E atâta poezie, care moare cu primele frunze galbene, pe cari vântul ți-le aduce în fereastră. E atâta tristețe, care se coboară odată cu negura deasă, mhorită ca un suflet lipsit de nădejde. Atâta nelămurită durere ne cuprinde sufletul. O fi teama ascunsă, de care însă nu ne putem da bine seama, că tot ce ne este drag e merit peirei, că și noi, bieți călători pe o lume călătoare ne vom duce.

Și nimenea nu ne va ști mormântul
Și nu ne va sădi la cap o floare.
Va trece pe de-asupra noastră vântul,

Noi vom dormi, pe veci ascunși de soare,
Și, bucuroși că ne-a primit pământul,
Vom săruta țărîna primitoare.

La câte nu mă gândesc în clipa asta! Visuri frumoase, cari au prins aripi și s'au dus spre a nu se mai întoarce. Gânduri, cari au luminat o clipă, dureri, cari au venit de unde trebuia să vie cuvântul bun de mângâiere, îndemnul spre avânt și luptă. Icoane scumpe, cari s'au învelit în umbră, nădăjduri, cari au căzut moarte. La toate mă gândesc în clipa asta. După multe îmi pare rău. Altele nu mai pot avea nici acest sentiment al părerii de rău.

La câte nu mă gândesc în clipa asta! Câte gânduri nu prind iarăși aripi, pornesc sub aceeași deviză: Înainte! De vor cădea, vor înmulți șiragul celor, cari, în clipe de nostalgie mai bat din când în când la poarta minții. Cineva mi-a adus la cunoștință că, lovind într'un dușman, durerea a simțit-o alteineva. Și eu stau uluit în fața solului ce îmi aduce vestea asta! Și nu-mi vine să mă întreb: Dar cei răi, lovind în mine, de ce nu s'au gândit că alții, nevinovați vor simți durerea? Nu-mi vine să-mi pun întrebarea asta. Imi pare prea egoistă.

Am întâlnit azi pe stradă un băiat din Ardeal. Un băiat bun din Ardeal. N'a venit aici nici ca martir, nici ca om învățat și deci cu pretenții. A venit ca absolvent al unui liceu cu gândul să se înscrie la Universitate. A venit ca mulți alții, cu gândul că aici va putea poate trăi mai ușor, după ce „la noi” nu au fost mijloace pentru a putea să meargă la o școală mai înaltă să se lumineze.

Și, cum îmi istorisise toată viața lui așa de sbuciumată, gândurile ce-l preocupă, planurile pentru viitor, mi-a venit în minte ceea ce au avut să îndure alții, cari, dacă n'au avut talentul lui, au avut poate aceeași dragoste de a trăi acolo, în Ardealul nostru bogat în patimi mari și bogat în suflete mari. Îl va cuprinde și pe el același dor de țara lui, credința lui, sinceritatea va fi luată în zeflemea. Și apoi va fi așa că se va uita cu jale la cei ce, plătiți de acasă, îl vor stropi cu noroiul de pe cauciu, îl vor sfida, îl neavând nici pomadă, nici pudră, nici aparat de birlicat mustățile. Și în sufletul lui va crește revolta. Pentru el nu sunt mijloace să trăiască acasă. Nu sunt mijloace să fie trimis în Franța sau Germania de unde, întorcându-se, să aducă servicii reale neamului, de al cărui nume fac abuz atâți netrebniți. Și doar a dat dovezi că poate ceva!

Și în timp ce unul dintre cei mai de valoare adolescenți ai noștri bate străzile Bucureștilor, neștiind unde să-și plece capul trudit, dela administrația „Românului” se trimit regulat în fiecare lună cel puțin o mie de coroane, preț al unor colaborări detestabile, preț al sportului unor oameni, cari au cu ce trăi și cari de altfel au deviza: Pentru Ardeal e bun tot!

Oare dacă din acești bani s'ar da băiatului cu talent, care azi bate străzile Bucureștilor, numai o parte, cerându-i în schimb să muncească pentru gazeta autorizată, ar fi o crimă? Ei, da! El ar munci cu tragere de inimă, ar da de sigur critice mai cuminte scrise decât ale cutărui diletant ce-și face singur recensia „operilor” lui. Ar munci din dragostea pentru cultura românească și ar înlocui prin munca lui cinstită o parte din spanacul lite-

rar, pe care-l digerează nenorociții cetitori ai „Românului”. Și ar fi ceva.

Probabil însă el nu s'ar trezi vorbind: Gruparea dela „Tribuna” trebuie să dispară. Și asta e buba.

Așa se prețuiesc elementele de valoare, cari se ridică la noi. Termină copilul liceul. Nimenea nu-l întreabă ce va face, nimenea nu se interesează de el, dacă are sau nu persoane, cari să-l „recomandă” la anumite trepte înalte. Nimenea nu înțelege durerea lui, când primește hârtioara galbenă cu apocalipticul „Nu s'a putut satisface”. Nimănui nu-i pasă că un suflet se zbate setos de lumină. Nimeni nu se interesează de ceea ce a făcut, ce a produs acel suflet.

Așa ni-s'au pierdut o sumedenie de energii, cari puse în serviciul culturii naționale ar fi muncit cu drag. Așa ni-s'au întunecat o mulțime de inteligențe scăpărătoare; așa ni-s'au vestejit o mulțime de suflete frumoase și tinere și pline de avânt. Căci știm să ne preocupăm de multe. Numai de ceea ce ar trebui nu. Și doar avem nevoie de bărbați cu cultură europeană!

Correspondent.

Biserica din Șuștra.

— Audiatur et altera pars. —

În prețuita noastră foaie „Tribuna” Nr. 190 Aug. 31 (Sept. 11) un corespondent face recenziunea celor premorse actului sfințirii bisericii noastre din Șuștra, care — în ceea ce privește actul sfințirii — consună cu starea faptică.

Domnul corespondent vremea lungă o folosește să vadă biserica și să se desfășoare în cântările minunatului cor vocal din Chisățau. Laudă biserica că e îmbogățită cu un iconostas, pictată din nou, că în interior începe peste 1000 de suflete, și că se prezintă într'o măreție simplă în pereții alb vâruți și că înlăuntru impresionează pe ori care prin pretențiosul iconostas și pictură. Repetază și nu contestează că e frumos și de laudat dar nu e românesc. Apoi ne onorează cu întrebarea că: n'au auzit frații Șuștreni nimica de Simonescu, Șmigelschi? făcând și aluziune la iconostasele minunatului țaran măiestru Bosioc, care și în preț ține pieptul concurenței străine.

Voiesc să cred că nu e românesc pentru că l'a făcut un întreprinzător străin, un anumit Spang aurar, și N. Albert, pictor în Timișoara. Înainte de-a răspunde dau expresiune simțământului meu de bucurie că domnul corespondent să interesează de mărita noastră nație și dorește că banul Românului să nu ajungă în pungă străină.

D. corespondent face întrebarea: D'apoi sfinții? An privire cucernică? Privire de sfinți? La acestea numai atunci aş răspunde dacă d. corespondent ar ieși cu numele pe față ca să știu cu cine stau de vorbă? Este pictor care se pricepe la artă, ori critică din nepricepere de artă?

D. corespondent mai bine ar face întrebarea că unde au fost Simonescu, Șmigelschi și Bosioc la ținerea licitațiunii din 1/14 Maiu a. c. decât că n'au auzit frații Șuștreni de Simonescu etc.

Domnii aceștia ca întreprinzători nu țin foaia „Biserica și Școala”? Noi am publicat, dânsii să fi venit, nu e vina noastră că nu e românesc ci a domniilor lor că nu s'au prezentat.

Judece opinia publică că ce forță avem.

Răspundă d. protopop al meu Gh. Serb — eu care am conferat afacerea — nu am așteptat după Simonescu 4 luni până ce vine de prin Berlin pe unde era pentru completarea studiilor sale? Răspundă și însuș d. Simonescu, nu l'am rugat în Lugoj pe podul de fier să vină la licitație? Și-a însemnat încă în notes ziua și totuși n'a venit.

Constrinși de împrejurări volens nolens a trebuit să dăm lucrarea unui străin căci de pierdeam atunci ocaziunea nu se mai renova și picta biserica. De ar ști domnul corespondent între ce împrejurări s'a renovat și pictat biserica, și cu câtă jertfă materială din partea mea nu ar mai zice că nu e românesc. E adevărat că Spang întreprinzătorul e străin de asemenea și N. Albert, dar cest din urmă decorația numai a făcut-o pictarea însă ba.

Pictarea e făcută de un român verde de naștere din Brașov care după ce a absolvat școala de sculptură, ca un descendent excelent a lucrat în vestitul atelier Coulin din Brașov, mai apoi 4

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.
Specialist în morburii interne,
de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Strada Petőfi (lângă gimnaziu) Nr. 10.
Consultațiuni: 11 - 12 ore a. m. și 1/2 3 - 5 ore p. m.

ani prin România pe la pictori de valoare, și astăzi acel Teodor Hălmăgean întrece pe mulți pictori academici. Acest T. Hălmăgean e laudat de „Privitorul” care e protopopul Damian din tractul Iliei, în „Telegraful Român” Nr. 122 data din Sibiu Joi 11/24 Noemvrie 1910, în care e laudat și prezentat de un pictor de valoare în pictura orientală, nu altcum și recomandat atențiunei publicului românesc.

Biserica din Barești (tractul Iliei) a fost pictată de acest tânăr, cu o mulțime de motive din țesăturile noastre românești reproduse întocmai după albumul d-șoarei Minerva Cosma. Dânsul nu merită o astfel de critică în conta unui pictor străin. Sfinții la Șuștra sunt pictați după iconografia Prea Sfințitului Dr. E. Cristea. Vezi diaconul Stefan din altari și Cuviosul Gherasim din iconografie. Apostolii Petru și Pavel etc. Cei doi dintâi sunt făcuți după chipul și asemănarea celor din iconografie cari sunt pictați în catedrala din Brăila și Iași.

Nu mă estind asupra lucrărilor până ce nu mi-se prezintă domnul corespondent al „Tribunei”, pe care îl rog să nu descurajeze preoții zeloși și activi de o parte, iar de altă parte poporul contribuente prin astfel de critici numeritate.

Șuștra, 8/21 Septembrie 1911.

Pompeiu Dorca,
paroh.

Povestiri de femei.

De ce nu se mărită fetele?

Un candidat de însurătoare s'ar grăbi de sigur să răspundă cu ifos: pentru-că nu e ia nimeni.

E banală întrebarea aceasta la ordinea zilei acum după cum sunt de obicinuite răspunsurile mai mult sau mai puțin batjocoritoare. Te uiți însă la roii fetelor frumoase, inteligente, bogate și totdeauna încunjurate de armata lor de curtenitori, mereu în căutarea unui soț însă, și-ți vine în minte fără voie să te întrebi, cum de o fată „așa de bine” a trecut sau apropiat de vârstă când, de regulă, o fată trebuie să se mărite.

Răspunsul cel mai nimerit nu-l glăsuiește decât foarte puțin, dar îl găsești foarte ușor în tabloul alăturat, la femeile măritate.

Locurile de vilegiatură, stațiunile balneare și climaterice, îți oferă un câmp larg de observații. Acolo, departe de atmosfera parfumată și luminile strălucitoare a serilor de bal, în mijlocul naturii frumoase care în chip firesc șterge mult din lustrul savant al prefăcătorilor, într-o împrejurări neprevăzute cari în mod subit încetează de a-și mai da concursul vecinicilor aparente căutate, — „omul” apare fără de voia lui, în tot ceea ce nu s'a putut potrivi bine frumoaselor spoieli imprumutate. Momente pline de lumină, cari dărim toate castelele de Spania făurite în aprinsul minților inflăcărate de visuri aurite.

Clipe fatale sau norocoase cari deschid ochii, atâtor fete înțelepte răpite câte-odată de aparențele mesteșugite combinate de acei euceritori de inimi și dote bune cari flutură în jurul zestrelor și ochilor frumoși.

De ce să ne mirăm de mulțimea fetelor nemăritate, când în cetate de adoratori, de abia de găsești un suflet, ca să nu mai vorbim de caractere. Acum nu mai sunt vremuri când fetele păseau la altar fără să fi îndrăznit odată să privească drept în față un bărbat. Astăzi toate fetele văd și pricep bine tot rostul vieții, la șaptesprezece ani și nu e fată care să nu rezoneze în preajma căsătoriei. Nu se mai mulțumesc tinerele fete, ca cele de odinioară, cu simplul fapt că cel care o cere în căsătorie îi garantează viitoarea fericire cu o tiradă de vorbe frumoase pe care le sugerează acadeaua, mulțumit până în creștetul capului de el și de darurile lui veritabile sau imitate. Tinăra fată de azi, scrutează și vrea să fie asigurată ea prin ea însăși de calitățile omului în mâna căruia își încredințează tinerețea, sănătatea și toată viața ei.

Și educația fetelor acum, cuprinde toate mijloacele de emancipare. Nu se mai mulțumeste o fată cu aparențele orbitoare ale fericirii cutărei prietene măritate în condițiuni excelente. Și nu o mai poate înșela artiștiile acelei fericiri jucate în iradieri false pe fețele femeilor măritate, cari dintr'o sută numai una singură poate afirma în mod sincer că nu e înșelată în așteptările ei.

Ori-cari ar fi condițiile treptei sociale în care se găsește o tinăra fată de măritat, pretențiile sufletești intrupează azi un ideal fără deosebire de clasă. Sufletul fiecărei femei cere, cheamă, imploră soartei, fericirea ființei ei, mai presus de toate strălucirile ispititoare ale vieții. Ori care femeie vrea să fie iubită, iubită pentru ea, prin calitățile ei. Și pentru aceasta cel ce o vrea trebuie să aibă mai întâi suflet ca să o poată cunoaște pe calea ce duce la comorile adevărate ale unei femei. Ori toate formele cu acele vecinice exagerări ale pretențiilor de viață îmbelsugată și plină de de măriti ispititoare, cari chinuiesc până la tortură pe toți oamenii, desvoltă în mod sinistru tot ce brutal în bărbați și în noianul vecinicilor aspirații, ambițiile, neînălăturabilul egoism și toate defectele ființelor lor ajung de acaparează, îngrop sub puterea lor barbară, delicateta aceia a simțirilor cu sfințenia cărora trebuie să se apropie un bărbat de ori ce femeie.

Bărbații sunt totdeauna, adevărații criminali morali cari sugrumă sentimentele nou născute în sufletele femeilor.

Odată desăvârșită opera aceasta de distrugere e lesne de închipuit ce mai poate lega pe doi oameni cari duc înainte o viață comună călăuzită nu de sentimente, ci de obicinuița aceia rece care formează o simplă deprindere cu care te împaci în mod inconștient.

Și se trăește așa pentru-că nu se poate altfel. Incidentele ce survin apoi din lipsa de înțelegere sufletească, sunt teme mai mult sau mai puțin interesante pentru a servi de subiect culiselor cronicelor scandaloase a societății.

Ecourile cronicelor acestora cu toate ilustrațiile bine prinse ale faptelor, iată paginile unei cărți răsofoite cu furie și fără sfială, înaintea tinerelor fete cari prind, însemnează și cântăresc apoi drumurile foricerei tuturor căsniciilor.

Iată pentru ce numărul fetelor nemăritate sporesc și abundă la baluri și în vilegiaturi, frumoase, inteligente, pline de viață, vesele și surizătoare, curtate și anturate, triste și nefericite de moarte, în fundul sufletelor lor chinuite de amărăciunea indoelei cu care se frământă în singurătatea momentelor de odihnă... unde, unde va găsi pe al ei, suflet ca sufletul ei, care s'o prețuiască, s'o vrea pentru ea, pentru ce are ea bun și frumos, s'o iubească în sfârșit, s'o iubească cu puterea jertfei, cu care gingașia simțirilor ei, îi dictează că trebuie să se subjuge pentru totdeauna aceluia, ce ar veni cu aceeași înclinare să-i ceară ființa ei întreagă.

Dar urite ori frumoase, bogate ori sărace, tinerele fete privesc tot mai desamăgite, realitatea acelorasi situații create de asprimită vremurilor. Pretutindeni bărbați cari speculează, sărăcia, frumusețea, bogăția ori urătenia în senzul în care le convine să-și înjghebeze un traiu mai comod și mai plăcut lipsurilor lor trupesti, sufletești ori intelectuale.

Crudă epocă a speculațiilor, cine mai stă de vorbă de sentimente când nimeni nu mai vrea să moară de foame.

Sultănica.

În atenția d-lor învățători!

La librăria „Tribuna” se află de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și revizite de scris și desemn. Comandele se efectuează prompt.

Holera și mijloacele de apărare contra ei.

(Sfârșit).

Voi descrie, acum, în câteva cuvinte modul cum ar trebui să treacă cineva într'o localitate infectată, ca să se poată sustrage îmbolnăvirii.

Continuând ocupația zilnică care, punem cazul, e de așa natură că îl aduce în atingere cu bolnavi sau cu obiecte infectate, va căuta să se spele, câte ori numai i-se dă ocazie, peste zi. Țigaretă poate ajuta infectarea, când tutunul sau foiele sunt infectate, mai ales, când mâinile sunt infectate, ducând vibrionul pe buze. Deci numai spălându-ne bine pe mâni, să ne sucim țigaretă. Peste tot ducerea mânilor la gură — răsucirea mustăților! — să-i premeargă o spălare radicală a acestora. Sunt de invidiat în privința aceasta o-vreii, cărora le poruncește legea lor a-și spăla mâinile înaintea fiecărei mâncări. Hainele să fie curate și mai ales uscate; cât mai des trebuie puse la soare — razele soarelui omoară iute vibrionul — iar, când le desbrăcăm să le punem în leșie, cari se pot pune, iar cari nu, să le aerizăm bine. Mâncările și băutura, ca fiind principalele elemente pentru propagarea morbului, trebuie astfel manipulate, ca să fie libere de vibrion. Și aici ne ajutam cu căldura. Nu voi spune, că numai asta ori aceea trebuie să se mănânce, căci afară de mâncările acre, toate celelalte pot răspândi holera, ci voi spune ca regulă generală: numai astfel de mâncări să luăm, cari prin fierbere pot fi libere de vibrion. Pânea, care nu se poate abandona, vom prăji-o pe ambele laturi. Deci poame, unt, slănină, cărnuri reci, cărnătării etc., trebuie abandonate și numai atunci le vom mânca, dacă noi înșine ne culegem poamele, despre cari știm că nu le-a atins altul, sau avem slănină de casă etc. Bine înțeles, carnea și celelalte articole de consumație, pe cari le cumpărăm din târg, în momentul când ajungem cu ele acasă, le punem în apă ferbinte; tot asemenea și coșul sau sacul în care au fost aduse, trebuie opărit, iar cel care le-a adus se spală bine pe mâni și numai după ce a depus haina de de-asupra, intră în bucătărie și-și vede mai departe de lucru. Apa în care se spală mâinile etc., trebuie mestecată cu var, care nimicește și ultimul vibrion și numai apoi vine aruncată. Urmand conștientios acestei reguli, putem fi feriți de boală.

Și acum voiesc să spun ceva despre cum trebuie curățite, desinfectate unele obiecte din casă etc. În general toate acele obiecte, a căror valoare este mică și nu se pot fierbe, trebuie nimicite, aruncându-le în foc: astfel sunt paiele, hârtia, jucării etc. Tot, ce numai poate fi fiert cu apă sau leșie, să se execute momentan. Vomatul, fecaliile, scuipatul și urina bolnavului trebuie să le amestecăm cu apă de var abundent. Obiectele de culină, (farfurii, linguri, pahare etc.) să se opărească 10—20 minute. Obiecte de piele și gumă, blănuri și peste tot ce nu poate fi fiert, să fie spălate cu apă de carbol de mai multe ori, apoi uscate și puse pentru vreme mai lungă la soare.

Curățenia corpului e cea mai trebuincioasă: spălarea gurei, băile de curățire etc. să se facă cât mai des.

De altfel la erumperea epidemiei autoritățile dau instrucțiile de lipsă în privința aceasta și le și execută prin organele lor.

Mai amintesc că apa de băut s'a adeverit ca principalul propagator al holerei, care și acum se răspândește în Budapesta prin apa Dunării. Este știut că mai ales în părțile de șes ale țării mulți oameni din comunele vecinașe cu riuri, ca Murășul, Crișul etc., beau consecutiv apa acestora, care câtă vreme nu e infectată, nici nu produce boală, dar în momentul apariției morbului infectează toate ținuturile, pe unde curg. Marele pericol zace în împrejurarea că este foarte greu a împiedeca pe oameni să nu bea apa acestor riuri — și asta

Centrul Capitalei:
Stațiune de tramvai
electric, 10 minute
dela gara de nord
și sud. — 80 camere
mobilate modern.

La 1 August s'a deschis

Otelul Edison

Budapest, VII., Hársfa-utca 59 (colțul stradei Király).

Proprietar: POLLÁK JÓZSEF.

Apeduct de apă caldă
și rece, încălzire cen-
trală, luminat electric.
Serviciu bun. Conver-
sație în toate limbile
moderne. — Prețul ca-
merei dela 3 C. în sus.

tes din neștiință. Nu pot fi în nici un chip capotați, că boala ar putea proveni sau propaga prin apă, pe care ei o beau, de când erau copii mici. Postarea de străji, jandarmi etc. are defavorul, că și aceștia trebuie recrutați tot dintre consumătorii apei râului. De aceea o lumianre a poporului prin factorii săi conducători o cred posibilă și trebuincioasă.
Dr. Vasile Cucu.

Invitare.

Aderenții partidului național român din comitatul Turda-Arieș și din comitatele învecinate sunt invitați la

Adunarea poporală

care va avea loc în Mureșludoș în 8 Octombrie st. n. a. c. la orele 10 a. m.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării.
2. Desbaterea situației politice.
3. Reforma dreptului electoral: Sufragiul universal, direct și secret cu votare în comune.
4. Proiectele militare.
5. Prezentarea unui proiect de moțiune.
6. Inchiderea adunării.

Mureșludoș, 18 Septembrie 1911.

La adunare vor lua parte d-nii: George Pop de Băsești, prezidentul partidului național rom. Dr. Teodor Mihali, prezidentul clubului deputaților naționaliști. Dr. Vasile Lucaciu, secretarul general al partidului naț. rom. Dr. Stefan C. Pop, deputat. Vasile Demian, deputat. Dr. Alexandru Vaida-Voevod, deputat. Dr. Nicolae Șerban, deputat. Dr. Iuliu Maniu, avocat. Dr. Aurel Vlad, avocat. Vasile Goldiș, directorul „Românului”. Dr. Ioan Suci, avocat. Dr. Victor Bontescu, avocat.

Convocătorii adunării: Emil Kormos Alex. mare proprietar. Iosif Costin, protopop. Iovian Mureșan, protopop. Dr. Valer Moldovan. Dr. George E. Pătăcean. Nicolae P. Rațiu, v. protopop. Ioan Mesaros. Iuliu Vlăduțiu, dir. de bancă. Dr. George Popescu. Dr. Iuliu Popescu. Vasile Suci, preot. Marius Elekes, mare proprietar. Dr. Ioan Oltean. Gavrilă Pop, protopop. Iuliu Ilian, preot. Dr. Zosim Chirtoș. Dr. Traian Morcan. Dr. Ioan Giurgiu. Ioan Bucur, protopop. Vasile Gan, protopop. Romulus Furdul, protopop. Nicolae Solomon, protopop. Dr. Mihailă Moldovan. Vasile Morar. Andrei Badiu, preot. Ioan Russu, mare proprietar. Iacob Uț, propr. Ilie Stoica, propr. Vasile Puia. Petru Puia. Nicolae Bogătean. Ioan Pop. Nicolae Valean. Gavrilă Tătar, preot. Coman Togan, mare proprietar. Petru Sabo. Ilie Chiciudean. Nicolae Petruța, preot. Greg. Bozac, mare propr. Ioan Gânj. Partenie Grama, preot. Vasile Cintesani. Petru Seulean, preot. Petru Grama. Ilie Ciătlos. Vasile Rus. Ioan Câmpean. Vasile

Turc. Filon Recea. Alex. Varhegyi. Teodor Nagy, preot. Filip Feneșan. Vasile Delean. Ioan Bozdoc, preot. Iuliu Vlassa, preot. Emil Ignat, preot. Dumitru Chiper. Iacob Moldovan. Mihailă Vlassa. Benjamin P. Lup, preot. Teodor Moldovan. George Oltean. Macavei Groze, preot. Ioan Cenar. Octavian Popa, preot. Simion Lucaciu. Ioan Recea. George Florian. Andrei Russu. Macavei Luca. Luca Iordan. Bas. Mureșan. Ales. Câmpean. Bucur Togan, m. pr. Teodor Harșan. Emil Maior. Mihailă Tilinca. Vas. Anghel. Ioan Cătană, senior, mare proprietar. Ioan Cătană, junior. Valeriu Cătană. Ioan Boer. Valeriu Vlas. Ioan Szengyeli. Rom. Orbean, preot. Dumitru Inclânzul. Dumitru Vlas. Vas. Suci. Maxim Tebean. George Tebean. Niculae Cucui. Iacob Butas. Augustin Butas. Geoge Dănilă. Ilie Șerban. Filip Șerban. Ioan Țărean. Teofil Pop. George Deac. George Văscău. Basil Pop. Ales. P. Sovaros. Vas. Racovițan. Vas. Stănescu. Petru Bălaș. George Sâgeorzan. Stefan Nemes. Ales. Vodă. Teodor Pitea. Vasile Muntean. Ioan Muntean. Alesandru Muntean. Ales. Precup, preot. Simion Precup. Ales. Barbulescu, preot. Ales. Papiu, preot. Ioan Deac, preot. Vas. Hodoș, preot. Nicolae Vulcan, preot. Petru Sas. Mihailă Chebelean. Ioan Socol, propr. Maxim Roman, propr. Nicolae Harșan, preot. Gheorghila Dumitru, par. Atanasiu Hopârtean, pr. Ioan Hopârtean, preot. Iul. Căpâlnean, preot. Vincentiu Nemeș, pr. Ilie Hirian, preot. Ananie Urcan. Ioan Boldor, preot. Ioan Pop, preot. Nicolae Galea, preot. Mihai Ștef, preot. Vasile Crișan, preot. George Mureșan, preot. Iuliu Giurgiu, preot. Ioan Bosian, preot. Nicolae Rus, propr. Ioan Opreș, preot. Vincențiu Orosan, pr. Iacob Vescan, propr. Arton Migia, preot. Dumitru Petricaș, pr. Iuliu Socol, preot. Augustin Lazar, pr. Vasile Musca, preot. Ioan Bugner, preot. Oct. Bugner, teol. abs. Valer Bugner, preot. Ioan Suci, propr. Iuliu Pop, propr. Grigoriu Sâmpălean propr.

Aviz abonaților.

Abonații noștri cari nu și-au înțeles încă abonamentul pe semestrul al II-lea al anului curent sunt rugați să binevoiască a-l înțeles ca să nu li-se întrerupă expediarea regulată a ziarului.

De-asemenea sunt rugați toți abonații noștri în întârziere cu plata abonamentului să grăbiască cu achitarea sumelor ce ne datoresc, ca să nu fim siliți a întrerupe trimiterea ziarului pe adresa lor.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	— — — —	28.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	14.— cor.
pe 1/4 an	— — — —	7.— cor.
pe 1 lună	— — — —	2.40 cor.

INFORMAȚII.

ARAD, 23 Septembrie n. 1911.

— Desbaterea petiției dela Orăștie, — după cum scrie „Libertatea” — nu s'a terminat încă. Doi martori au depus mai nou mărturii de preț pentru judecată:

Di Dr. Muntean, avocat, a descoperit, că hotelierul Stephani i-a dat să părăscă pe Farkas că nu-i plătește tot ce i-a socotit. A spus atunci cum umbla Farkas și arăta chiar vasele din care să se deie băutura! Provoacat de dl Dr. Muntean, Farkas i-a scris o epistolă prin care spune că: a făcut rînduială, ca Bocz să plătească lui Stephani! Deci recunoaște că prin porunca lui să plătește ce s'a dat în „Transylvania”. Asta ar fi destul cuvânt a nimici alegerea, dat fiind că martorii au adevărit, că acolo li-s'a dat deja înainte de alegere și nu cât e de lipsă omului, ci căruia cât a vrut!

A fost apoi ascultat unul din martorii cei mai însemnați: hotelierul Stephani, sub a cărui ochi s'a petrecut toată fărâdelegea îndopării și îmbătării alegătorilor încă din preziua — precum au mărturisit-o și întărit-o cu jurământ atâția alegători din chiar cei îndopați.

Și știți ce-a răspuns și pe ce a jurat hotelierul Stephani? Pe aceea că: El înainte de alegere n'a dat la alegători decât „porția” cuvenită, mică mititică, nu prea mult, Doamne ferește. După alegere numai, s'au dat oamenii un pic mai la veselie...

L-a copleșit bine pe evreu. Alți martori ascultați n'au făcut mărturisiri mai însemnate. Tot ce-au spus și ceilalți, spun și recunosc și ei: corupție, presiune, cumpărare, — dar coperită așa ca să n'o poți prinde cu mâna.

— O nebună vrea să vorbească cu M. Sa Regina Carmen Sylva. Femeea Anica I. Dobru din comuna Dridu (Ilfov), fiind atinsă de alienație mintală, a venit la București pentru a obține o audiență la M. S. Regina.

Nebuna, de altfel liniștită, a sosit pe la orele 3 d. a. în fața Palatului Regal și, fără de a ține seamă de sergentul postat la intrarea în curtea Palatului, a dat să intre înăuntru.

Oprită de gardist și întrebată că ce caută, femeea, pe tonul cel mai firesc din lume, i-a răspuns:

„Domnule, am o jalbă de făcut M. S. Reginei și tare ași dori să-i vorbesc”.

Sergentul observându-i că nu se poate să vorbească cu Suverana, femeea a devenit furioasă. Numai atunci sergentul și-a dat seamă că are de a face cu o nebună și în consecință a dat-o pe mâna unui alt gardist, care a condus-o la circumscripție, unde comisarul de serviciu a pus-o în libertate.

— Regele Carol și obștile satești. Maj. Sa Regele Carol — scrie un ziar de dincolo — a bine voit a primi Duminecă în audiență, la castelul Peleş, o delegație a obștei satești de arendare din comuna Blejești, jud. Bacău.

Suveranul s'a interesat mult de obștea sateștilor, informându-se de aproape de situația ei economică.

D. Velovan a dat toate deslușirile Maj. Sale, comunicându-i că acea obște are o bancă populară cu un capital de 40 mii lei, o lăptărie sistematică cu instalații moderne și că ține în arendă o moșie în întindere de 2.400 hectare.

Mare a fost mulțumirea Suveranului când a aflat că obștea din Blejești realizase în cursul anului expirat un beneficiu de 9000 lei, din care oferise 2000 lei pentru inundați.

— Vedeți, s'a adresat Suveranul delegației, cât de mari sunt foloșele obștilor. Câștigurile în loc să încapă în mâinile unei singure persoane, se împart la mai mulți, asigurându-le o soartă mai bună.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și totfelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Mai departe M. S. Regele s'a interesat de cultura pe care o fac țaranii și a rămas satisfăcut aflând că obștea comunei Blejești are și o grădină de zarzavat și un câmp de experiențe pentru cultura rațională.

Apoi a lăudat activitatea agronomilor administratori, despre care a spus că sunt adevărați îndrumători ai țăranimei în întreprinderile lor economice.

D. Velovan a mai făcut cunoscut Suveranului că se va duce o delegație a obștei în Ungaria spre a le arăta modul de cultură pe care o fac vecinii noștri.

M. Sa Regele a găsit proiectul excelent, adăugând că d. Kalinderu face același lucru cu țaranii de pe domeniul Coroanei, cari se folosesc mult de vizitele ce le fac prin Ungaria.

Înainte de a-i concedia, Suveranul a îndemnat pe delegații obștei Blejești, care dau o pildă așa de frumoasă, să muncească înainte cu aceeași râvnă și pricepere pentru binele lor și al neamului.

— **Concertul tenorului Rădulescu.** Pe cum aflăm, concertul eminentului tenor Rădulescu, care a încântat publicul acum de curând în Arad, anunțat pe 26 Septembrie în Sibiu s'a amânat pe 28 Septembrie cu prilejul serbărilor centenare a seminarului Andreian.

— **Un proces cu învățăminte.** Ni-se scrie din Timișoara: Am asistat azi la un proces petrat înaintea tribunalului ca for apelator în cauze civile.

Pâritorul și pârîtul erau doi preoți gr.-or. români, iar substratul procesului fiind interesant nu numai din punct de vedere juridic, ci mai cu seamă fiind un bun exemplu forurilor noastre bisericesti pe scurt vi-l comunic.

Consistorul suspendează pe parohul N. (acesta era pâritorul) din comuna X. pe 2 luni dela oficiu și beneficiu, și cu executarea sentinței însărcinează pe protopopul.

Protopopul execută sentința astfel, că pe preotul judecat îl suspendează, iar pentru timpul suspendării pune un administrator (acesta era pârîtul) căruia îi dă următoarea scrisoare: „Cu provocare la decisul consistorial dtto... prin aceasta te denumesc de adm. parohial în comuna X. începând dela 19 Martie până la 19-lea Mai a. e. în locul suspendatului preot N. având pe timpul adm. să te bucuri de toate venitele stolare și partea ce îți compete de 2 luni din sesiunea parohială a preotului suspendat”.

Atât!

Cum să se bucore preotul administrator de venitul sesiunii pe lunile Martie și Aprilie când

nici iarbă nu este încă pe holdă, nu-i spune nimenea.

Și-a ajutat însă singur, și anume fiind 2 luni 1/6-a parte din an, a luat a 1/6-a parte din sesiune pe un an întreg. Însă cum holdele nu sunt asemenea de bune, ba unele erau deja sămănate cu grâu, preotul administrator, se zice, că ar fi ales din sesiune ce a fost mai bun, în special a luat holdele sămănate cu grâul cel mai bun.

Preotul suspendat s'a simțit neîndreptățit, susținând că astfel i-s'a luat mai mult ca 1/6-a parte din venitele sesiunii și i-a făcut preotului administrator proces civil, care s'a pertractat azi.

Judecătorul străin clătînd din cap asculta mai cu seamă sentința adusă de colegul său judecător în Consistor.

Iar eu ca bun fiu al bisericii mele, cam rusinat mă gândeam oare de ce nu știu forurile noastre bisericesti și regula fundamentală, că sentința judecătorului trebuie să fie nu numai dreaptă ci și executabilă.

Un avocat.

— **Jubileul universității din Iași.** Serbările jubilarie vor avea loc în zilele de 26, 27, 28 și 29 Septembrie.

La serbări, în urma invitațiilor făcute, a răspuns că vor participa din partea Universității din Berlin d. profesor Dr. Waldaer celebru anatomist, profesor Dr. Zvoboda din partea Universității din Viena, profesorii Ambrol Scole și Marton din partea universității din Paris, profesorii Dr. Sextil Pușcariu și un profesor al facultății de teologie din partea universității din Cernăuți (Bucovina), profesor Dr. Kram și Iarnic din partea universității din Praga, și profesorul Agura din partea universității din Sofia (Bulgaria).

S'a mai primit o sumă de felicitări, scrise pe pergamente, foarte frumos ornate din partea universității din Roma, Turin, Laussana, Halle, Geneva, Heidelberg și alte universități.

— **Bagrow condamnat la moarte.** Din Kiew se anunță, că tribunalul militar, de acolo, a osândit la moarte prin ștreang, pe Bagrow, atentatorul lui Stolypin.

Deja înainte de a se începe pertractarea, Bagrow a adus la cunoștința directorului penitenciarului, că are să facă unele destăinuiri sensaționale, în caz că i-se va promite agrația.

Cu toată încercarea lui zadarnică de a obține agrația, Bagrow a declarat în cursul debaterii că a avut intenția să comită atentatul asupra Țarului și numai opunerea unui locotenent de a se apropia de loja Țarului, la determinat să atenteze la viața lui Stolypin. Scăparea Țarului se poate atribui dar mai mult întâmplării.

Sentința tribunalului militar a fost primită

cu satisfacție de opinia publică. Conform procedurii penale militare, executarea nu se poate face până în 28 Septembrie, având Țarul dreptul ca până la acest termen să agrățieze pe osândit.

— **Centenarul institutului Andreian.** Corpul profesorilor dela seminarul „Andreian” din Sibiu invită la serbarea jubilară ce o aranjează Joi, la 15/28 Septembrie a. e., în ziua marelui mucenic Nichita Romanul din prilejul împlinirii centenarului prim dela întemeierea institutului.

Program: I. In biserica catedrală: La 9 ore dimineața liturghie împreună cu rugăciune de mulțămire și cu parastas pentru arhieriei și profesorii răposați.

II. In sala Muzeului Asociațiunii. La 11 ore Matineu. 1. Cuvânt de deschidere, de Dr. Eusebia R. Roșca, director. 2. Imn la centenarul seminarului „Andreian”, text de I. Teculescu, muzică de T. Popovici, cântat de un cor din foștii și actualii elevi ai seminarului. 3. Însemnătatea culturală a seminarului „Andreian”, de Dr. A. Crăciunescu, profesor. 4. Mănăstirea Putna, legendă de D. Bolintineanu, muzică de I. Vorobchievici, cântată de corul seminarial.

NB. La 1 oră prînz comun în restaurantul Brote. cei ce vreau să participe la acest prînz, să se anunțe profesorului seminarial Eugen Todoran, cel mult până în 14/27 Septembrie a. e.

— **Director al preparandiei din Deva — scrie „Libertatea”** — a fost numit șovinistul, Barabás Endre, al de scria în foaia „Ujság” din Cluj nădrăvaniile din turnul de veghe (Őr torony”).

Barabás a trăit câțiva ani în România, vorbește bine românește, și pe temeiul înjurăturilor ce ni-le face săptămână de săptămână — a ajuns până la directoratul de pedagogie.

Ca mâne o să-l vedem în ministeriul de instrucție — ca deslegător al problemei de naționalități.

Așa fac „Barabásii” carieră în țara ungară!

— **Italia și Tripolitania.** Presa italiană cere guvernului, ca să ia toate măsurile de lipsă, pentru ocuparea Tripolitaniei. Să se trimită vase de război în apele Tripolisului și să asalteze capitala.

Agitația asta a ziarelor a produs resens în cercurile politice din Constantinopol. Se afirmă, că guvernul turcesc va înainta o notă diplomatică, guvernului italian, protestând contra acestui amestec, și cerînd să i-se comunice scopurile, pe cari le urmărește Italia cu privire la Tripolitania. Guvernul nu trage la îndoială loialitatea cercurilor din Roma, dar se vede îndemnat la acest pas, în urma campaniei ziarelor.

Leon Tolstol.

114

RĂSBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Boris locuia cu un aghiotant, contele Gilinsky, un polonez bogat, crescut la Paris, care-i iubea pe francezi cu pasiune și care invita în fiecare zi la dejun câțiva ofițeri din gardă și din statul major al lui Napoleon. În ziua de 24 Iunie, contele Gilinsky oferii prietenilor săi francezi un mare supeu; printre oaspeții se afla și un aghiotant al lui Napoleon, un tinăr descendent dintr-o veche familie nobilă franceză. În aceeași seară Rostoff, profitând de întuneric ca să nu fie recunoscut, plecă spre Tilsit îmbrăcat în țivil și se prezintă la domiciliul lui Gilinsky și al lui Boris.

Boris îi eși intru întîmpinare, dar când îl recunoscu pe Rostoff chipul lui exprimă ciuda.

— A! tu ești! sunt foarte fericit, foarte fericit că te văd, îi zise el zimbînd.

Dar lui Rostoff nu-i scăpase cea dintâi mișcare a amicului său.

— Imi pare că te stînjenesc, spuse el. N'aș fi venit dacă n'ar fi fost la mijloc o afacere importantă.

— Mă mir numai că te-am lăsat să părăsești regimentul? făcu Boris. Și cum cineva îl chema din odaia cealaltă, el exclamă — Numai decât sunt al d-tale.

— Văd că te stînjenesc, repetă Rostoff.

Expresiunea de ciudă dispăru de pe fața lui Boris; deja chibzuise la ce avea de făcut. El luă cu o liniște

sigură cele două mâni ale lui Rostoff și-l duse în odaia vecină.

— Am să-ți vorbesc de afaceri, n'am să te rețin multă vreme, făcu Nicolae.

— De fel, de fel, zise Boris. Dar ești oșosit, vino în odaia mea unde te vei putea odihni.

—Haidem...

Ei intrară în odăita de culcare a lui Boris. Numai decât și fără să ia loc pe scaun, Rostoff începu să povestească cu mînie, ca și cum Boris ar fi fost vinovatul, afacerea lui Denissoff și ceru amicului ca prin intermediul generalului său, să predea suplica lui Denissoff către împărat.

— Am mai auzit eu vorbindu-se de așa ceva și știu că împăratul este foarte sever în asemenea cazuri, răspunde Boris... Hm, eu cred că nu trebuie să împingem lucrurile până la împărat. Să ne adresăm mai bine comandantului corpului de armată.

— Spune mai bine că nu vrei să faci nimic, strigă Nicolae fără a-l privi pe Boris.

Boris zimbi.

— Din potrivă, voi face ce voi putea.

În clipa aceea el fu chemat de Gilinsky.

— Ei bine, du-te, du-te! îi zise Rostoff.

El refuză invitarea la supeu și se plimbă multă vreme în odăita, ascultând vesela conversație franțuzească din camera vecină.

XXXII.

Rostoff sosise la Tilsit în momentul cel mai puțin prielnic pentru misiunea sa. El nu se putea prezenta personal în fața generalului de serviciu, căci era în frac și sosise la Tilsit fără autorizație. Boris nu putea face nimic, chiar dacă ar fi voit.

La 27 Iunie, a doua zi după sosirea lui Rostoff la

Tilsit, cei doi împărați semnară cele dintâi clauze ale unui tratat de pace. Împărații schimbă între dînșii decorațiuni. Alexandru primi dela Napoleon Legiunea de onoare, iar Napoleon, ordinul Sf. Andrei de clasa întâi și batalionul Preobagensky.

— Boris nu vrea să mă ajute, își zise Rostoff; dar eu nu voi pleca înainte de a fi făcut tot ce-mi stă în putință pentru Denissoff. Trebuie să predau suplica împăratului... împăratului?... El este aici.

Rostoff trecu din nou prin fața casei unde locuia țarul. În fața casei așteptau cai înșelați, suita împăratului se forma evident că țarul trebuia să sosească în curând.

Îl pot zări dintr'un moment într'altul, gândi Rostoff. Dacă i-aș preda eu însumi suplica explicându-i totul? Mă vor opri poate fiindcă sunt în țivil? Nu se poate. Va înțelege el cine are dreptate.

El zări un ofițer care intra în casa ocupată de țar.

— Așa dar e voe să intru? își zise el. Ei bine, voi intra și eu ca să predau suplica împăratului. Cu atât mai rău pentru Boris, dacă m'a silit să recurg la mijlocul acesta.

Și cu o hotărîre pe care nu și-o cunoștea, și pipăindu-și petiția în buzunar el se îndreptă spre casa locuită de împărat.

— Nu, de data asta n'am să mai las să-mi scape ecazia ca la Austerlitz! strigă Nicolae. Îi voi cădea la picioare și-l voi ruga. Mă va ridica, mă va asculta și-mi va mulțumi.

El urcă treptele peronului sub privirile mirate a celor de față. O scară largă ducea în catul înălț, la dreapta o ușă închisă, jos, sub seară, o altă ușă deschisă în catul de jos.

Din partea guvernului italian se comunică, că guvernul nu voeste să aducă nici o știrbire suzeranității turcești asupra Tripolitaniei, ci voeste numai să și apere interesele economice, din provincie.

O telegramă de seară anunță că comitetul tinerilor Turci, a hotărât în ultima ședință, ca să adreseze guvernului o somație, cerind trimiterea trupelor necesare în Tripolitania. Turcia să fie pregătită pentru orice eventualitate.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebru: Cu inima frântă de durere, aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că iubitul nostru soț, tată, socru, moș, și strămoș *George Berian*, proprietar, fost casar comunal și la banca „Cugiereana”, după un morb mai scurt împărțit cu sf. Taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Jci, în 21 Septembrie a. c. la 12 ore din zi, în al 76-lea an al etății și al 51-lea al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă, Sâmbătă, în 23 l. c. la 2 ore d. a. în cimiterul gr.-cat. din Cugir. Fie-i țărina ușoară!

— **Rămas bun.** Părăsind Sebeșul-săseșesc pentru totdeauna, în vâlmășala despărțirii, multora dintre prea stim. prietini și cunoscuți nu le-am putut zice nici barem — o vorbă de adio. — Vin pe astă cale, să le mulțumesc pentru neuitatele clipe de plăcere, ce le-am gustat în societatea domniilor, și să le zic: un duios rămas bun! — *Aurel Dobrin-Delascurta.*

— **Terminarea tratatelor germano-franceze.** Din izvor bine informat se anunță că tratativele dintre Germania și Franța cu privire la stăpânirea Marocului, sau terminat, ajungându-se la un acord mulțumitor. Pacea este așadr sigurată.

Zilele viitoare se va încheia și formalitățile.

x *Recomandăm* în atențiunea on. public atelierul fotografic *Emil Daikovits*, Oradea-mare, palatul Sas, precum și vitrinele acestuia.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onor mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului iuridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera avocațială.

— Ce doriți? întrebă cineva.

— Am o suplică pentru Majestatea Sa! răspunde Nicolae cu glasul tremurător.

— O suplică? O suplică? Adresați-vă aghiotantului de serviciu; dar nu vă va primi.

Auzind această voce indiferentă, lui Nicolae îi fu teamă ce făptuia; ideea că ar putea dintr-o clipă înalta să dea ochi cu împăratul era atât de seducătoare, dar în acelaș timp așa de grozavă, încât îi venea par'că s'o ia la goană; dar furierul pe care-l întâlnise deschise ușa sălii unde se ținea aghiotantul și Rostoff intra.

— Ce dorești? O suplică?

— Cine este? întrebă cineva din odaia vecină.

— Incă o petiție! răspunde omul din sală.

— Spune-i să treacă mai târziu. Împăratul e gata de esire.

— Mai târziu... mai târziu... mâine.

Rostoff se răsuci în călcăie și vru să iasă dar omul din sală îl reținu.

— Din partea cui această suplică.

— Din partea maiorului Denissoff, răspunde Rostoff.

— Și d-ta, cine ești?

— Ofițer, contele Rostoff.

— Ce îndrăzneală! Ar trebui să predai suplica după regulament... Mergi, mergi, și luă o uniformă pe care i-o întindea un servitor al său.

Rostoff eși din nou în coridor și băgă de seamă că era plin de ofițeri, de generali în mare ținută, în fața cărora trebuia să treacă. Blăstămându-și îndrăzneala, și tremurând la gândul că ar putea să-l întâlnească pe împăratul, în fața căruia ar fi desonorat, sau poate trimis la arest, Rostoff eși din casă cu ochii plecați și

x **Schimbarea ordinii examenelor iuridice.** În învățământul iuridic și ordinea examenelor de drept este în pragul unei esențiale reforme. Secretarul de stat Balogh a declarat că reforma aceasta este cea mai imperioasă la apartamentul instrucției publice, și că se va nizu ca să o legefeze cât mai curînd. Nu este exclus ca să se introducă chiar prin ordinațiune.

Proiectul de lege despre prolongierea anilor de practică a candidaților de avocat este deja depus pe biroul Camerei. Proiectul va deveni în timp scurt lege, în sensul căreia practica se va urca cu 2 ani numărându-se dela doctorat. Așadar, cei cari au întârziat cu exemenle iuridice (examenlele fundamentale, de stat, rigoroaze) să se grăbiască, deoarece noul plan are în vedere îngreunarea materiei, cerută cu multă precizie de profesorii examinatori.

Tendința este evidentă, căci censorii pretind dela candidați tot mai mult. Cine poate, să înceapă dară a studia. Modul cel mai sigur de a satisface cerințelor, se află descris în cartea „A jogi vizsgák letétele” (ediția IV,) pe care o trimite gratuit **Dr. Dobó**, Cluj, Str. Bolyai 3.

— **Atragem atențiunea onor. noștri cetitori asupra anunțului György Menyhért & Co., prăvălie de pardesiiuri de dame publicat pe pagina ultimă a ziarului nostru**

x **Atragem atențiunea publicului nostru asupra mobilelor lui George Stahl din Lugos expuse la expoziția de acolo.**

x **Németh și Király**, croitorie pentru domni Cluj, str. Tömö 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

ECONOMIE.

Mașină de sămănat. Subserisul comitet central pune la dispoziția economilor noștri din comuncle, în cari folosirea mașinei de sămănat nu este cunoscută, mașina Dril de Losoncz cu 17 rînduri, cu care se poate sămăna grâu, secară, trifoiu, napi etc. și poate fi trasă de 2 vite.

Cererile pentru folosire se adresează comitetului și vor fi considerate în ordinea, în care au intrat. La cererea pentru folosire să se alătore o consemnare a economilor din cutare comună, cari doresc a folosi mașina, consemnare compusă de parohul sau învățătorului locului, în care să se facă și declarațiunea, că mașina o vor transporta pe speșele lor și o vor reda comitetului în stare

străbātu strălucitoarea mulțime ce forma suveranului, când o voce cunoscută îl strigă pe nume, în vreme ce o mână îl opri de braț.

— Dar, ce faci aici în țivil, tătucule.

Era un general de cavalerie, fost șef al diviziei în care servise Rostoff și care, în timpul campaniei, își atrăsese favoarea țarului. Nicolae speriat, începu să se desvinovățească, dar văzând chipul binevoitor al generalului, îi povesti toată afacerea cu un glas mișcat, rugându-l să ia apărarea lui Denissoff, pe care generalul îl cunoștea deasemenea.

— O! da, îl cunosc, e un viteaz, și-l plâng, îl plâng! zise generalul. Dă-mi suplica.

Abea îi dete Rostoff petiția, că se auziră pe peron pași repezi, și generalul, părăsindu-l pe Nicolae, se apropiă de casă. Oamenii din suită dederă fuga la caii lor. Ordonanța Eire, acelaș care-l servise pe împărat la Austerlitz, conduse calul suveranului, și Rostoff recunoscu scîrțăitul pașilor lui Alexandru pe peron. Uitând primejdia de a fi recunoscut, Nicolae se apropiă de peron și din nou, după doi ani de zile, revăzu aceleași trăsături pe cari le adora, acelaș chip, acelaș privire, acelaș port, acelaș amestec de majestate și de modestie... Sentimentul de adorare și de iubire se redesteptă în sufletul lui Rostoff cu vechia intensitate.

Țarul, în uniforma regimentului Preobragenski, cu pantalonii albi de pele de căprioară și cu cisme largi la pulpă, purtând pe piept o stea pe care Rostoff nu i-o cunoștea — steaua Legiunii de onoare — eși pe peron, ținându-și chipul sub braț în vreme ce și punea o mănuse. El se opri, privi în jurul său, luminând totul cu privirea-i, și adresă câteva cuvinte la doi generali. Îl recunoscu deasemenea pe fostul șef de divizie al lui Rostoff, îi surăse și-l chemă la dănsul. Numai decăt

bună. Celelalte condițiuni pentru folosire se vor stabili la luarea în primire a mașinei.

Sibiu, 13 Septembrie 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”. Pant. L. Cucuța, prez. Vic. Tordășianu, secretar.

Adunarea generală a Reuniunii proprietarilor de vite în Orăștie este convocată pe 30 Septembrie în localul Reuniunii. La ordinea zilei sunt rapoartele Direcțiunii, a comitetului de supraveghiere, alegerea membrilor în comitetul de supraveghiere și fixarea bilanțului.

BIBLIOGRAFII.

„Noua Revistă Română” de sub direcțiunea dlui Rădulescu Motru are următorul sumar:

Noutăți: Comemorarea lui Ion Măiorescu. — Partidele politice în Bulgaria.

Chestiuni actuale: Dr. I. Duscian. — Raportul intelectualității noastre cu filosofia. C. V. Butureanu. — Necesitatea unor noi tendinți în educație.

Istorie medicală: Dr. Florea Simionescu. — Medicină la Roma sub imperiu.

Literatură: George Duma. — Nocturnă (după Jean Moréas). Mihail Cruceanu. — Poemă de toamnă. I. Botez. — O umbrelă cu două înțeleșuri (după Saphir).

Discuții: Artur Gorovei. — Sinagoga din Hârlău. Ioan Costescu. — Respingerea defaimărilor aduse maestrilor de muzică.

narea lui Stolypin. — Trustul cărților didactice. — Reclama în școală. — O să se deschidă teatrul...

Revista revistelor: Revista Inanteriei. — Bursa. — Revista Idealistă. — Căminul nostru. — Revue Blene, Memento.

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei, 62. Abonamentul pe un an 10 Lei. Un număr 20 bani.

POȘTA REDACȚIEI.

Ioșif Bogdan L. Adresa dlui Vasile Stroescu, nu o cunoaștem, a plecat din Davos de mult și d'atunci nu-i mai avem adresa.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și vna.

oamenii din suită se dădură la o parte și Rostoff îl văzu pe generalul stănd multicele de vorbă cu împăratul. Țarul îi zise câteva cuvinte și se îndreptă spre cal. Suita și mulțimea din care făcea parte și Rostoff, se apropiară din nou de împărat.

Alexandru puse mâna pe sea, apoi adresându-se generalului, rosti cu glas tare, evident pentru a fi auzit de toată lumea:

— Nu pot, generale, nu pot, pentru că legea este mai tare decât mine.

El puse piciorul pe scări. Generalul înclină capul cu respect. Alexandru încălecă pe cal și plecă în galop.

Rostoff, nebun de entusiasm, îl urmă, în mijlocul mulțimei.

XXXIII.

În anul 1808, împăratul Alexandru se duse la Erfurt, pentru a avea o nouă întrevedere cu Napoleon; în lumea mare din Petersburg se pomeni multă vreme de măreția acestei solemnități. În 1809, prietenia „celor doi stăpâni ai lumii”, cum erau numiți ambii împărați era așa de strânsă, încât în vreme ce Napoleon declară război Austriei, împăratul Alexandru trimise un corp de armată rusească la graniță pentru a coopera cu fostul lui dușman Bonaparte, împotriva fostului său aliat împăratul Austriei. Prietenia lor era pe acea vreme așa de strânsă, încât se vorbea chiar de o căsătorie a lui Napoleon, cu una din surorile țarului

Printul Andrei petrecu doi ani la moșie, fără de întrerupere.

(Va urma)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

Atelierul de dentură

Radu Novák

Arad, Tököly-tér 7.

Etagiul I.

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Cluj—Kolozsvar.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și toffelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

ANUNȚ.

La subsemnatul află aplicare cu 1 Oct. a. c.

Un comis și un învățăcel

în bransa de băcănie, coloniale și delicatose

Aurel Velican

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1910.
4 Septembrie

163 077 455
311 170
115 248 314
29 644 721
11 999 924
14 720 535
3 107 121
6 001 378
718 104
314 014
115 997 945
28 005 877
46 936 155

530 082 713

12 000 000
28 421 362
4 248 750
343 878 480
2 341 543
850 820
115 997 945
28 343 813
536 082 713

ACTIV

115 939 455 Rezerva metalică aur 154 221 257
47 138 000 » 59 488 000
Argint și diverse monete . . . . .
Portofoliu român și străin . . . . .
(*) Impr. pe ef. publice 7 776 100
» în cont curent 10 741 625
Efectele capitalului social . . . . .
Efectele fondului de rezervă . . . . .
» » amort. imob. și mașin. de imprim. . . . .
Imobile . . . . .
Mobilier și mașini de imprimerie . . . . .
Cheltuieli de administrație . . . . .
Depozite libere . . . . .
Conturi de valori . . . . .
Conturi curente. . . . .

PASIV

Capital 12 000 000
Fond de rezervă 30 461 694
Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. imprim. 4 529 588
Bilete de bancă în circulație 439 010 100
Profit și Pierdere 2 446 952
Dobânzi și beneficii diverse 691 869
Depozit de retras 117 848 022
Conturi diverse, sold 25 615 773

Scomptul 5%
) Dobânda 5½%

1911.
27 August 3 Septembrie

201 472 218 213 709 257
332 809 322 741
166 410 405 179 424 566
20 451 596 18 517 725
11 999 611 11 999 611
17 756 077 17 756 077
4 275 121 4 275 121
6 032 821 6 032 821
743 743 743 747
322 699 342 330
117 848 022 118 894 772
28 250 433 26 993 889
56 708 443 45 923 423

632 60 908 644 936 081

12 000 000 12 000 000
30 461 694 30 461 694
4 529 588 4 529 588
439 010 100 447 968 680
2 446 952 2 446 952
691 869 783 974
117 848 022 118 894 772
25 615 773 27 850 420

632 6 39 8 644 936 08

Pentru sezonul de toamnă!

Recomand magazinul meu bogat asortat în

pălării

albituri, cravate și mițe

Mare asortiment în pălării de băieți pelângă prețuri fixe. Totodată recomand atelierul meu de blănărie pentru efectuarea a toffelul de lucrări ce cad în bransa aceasta pelângă prețuri moderate și serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Joan Bálint (János)

Timișoara-Fabric. Palatul orașănesc.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD, Deák Ferenc-u. 20/a.

Cu onoare încuștințez onor. public, că în bransa arhitectonică execut toffelul de întreprinderi de transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor. Cu planuri și bugete servesc la cerere. Comandele primesc atât din loc cât și din provincie. Prețurile-s foarte moderate.

Cu stimă: Teodor Cioban.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac toffelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Ilustrate

cu vederi din Arad, peisaguri, pasteluri și motive românești se pot căpăta

la „Librăria Tribunei”.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, experez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efeptuiesc totfelul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Mănea,
avocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Invenție Nouă. Invenție Nouă.
Moară de oșel

pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într-o mărime.

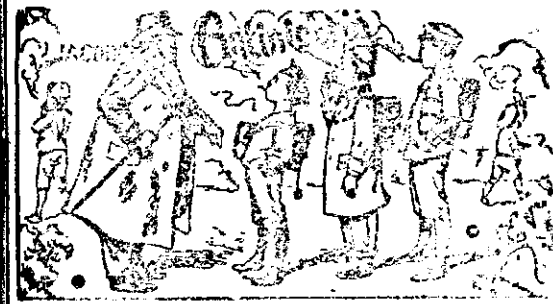
Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mânat cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie! Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea »JACOBI«.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzut cu marca de scutire »S. Maria de Mariacell« pe cari poporul le numește »Picături de Mariacell, pentru stomac«, de 30 de ani s'au întrebuințat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect neîntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, incuierea scaunului, scăderi de cap și de stomac, greață, amețeală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc. Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

BRÁDY K. farmacie la „Regele Ungariei” în VIENA, I. Fleischmarkt 1/4.

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeți orice imitație.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

M. Schromm
mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hósszú-utca 27, unde se efeptuiesc tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum:

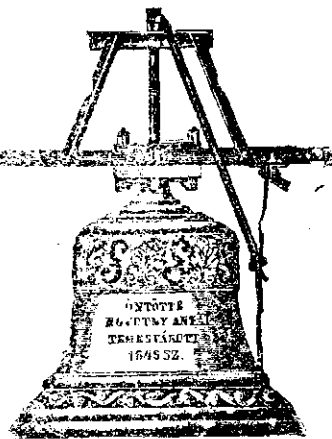
mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpsta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a la:

ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor striccate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate de dânsul în te cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai plăcut, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-courante ilustrate gratis

NICOLIN - Timișoara - (Centru). str. Takarekpenztár 4.

Articole de coafură specială.

Chignon, bucle, împletituri, turbane, plete, transformății, peruce, bandouri.

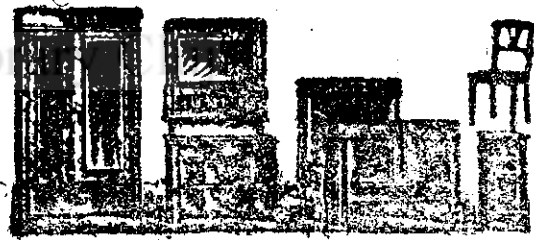
Specialități de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud. Comande prin poștă se efectuiesc prompt. Preț — — curent gratis și franco. — —

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenea și fotolii.

Numai p. fumători

cari cu considerare țin la sănătatea lor dau zilnic câte 1—2 fil. mai mult:

Specialitate de club 120 foițe 20 fil.
70 „ 12 „
O cutie de tuburi (100 buc.)
70 fil.

Markă de scutire.

Se capătă pretutindenea.

Cine trimite adresa la

Halász Ferencz, Budapesta
Strada Nefelets No 4.

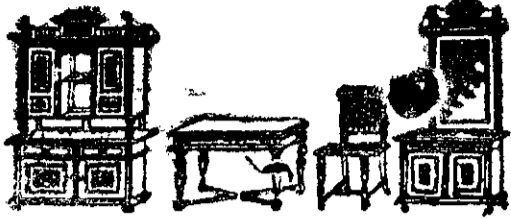
primește două cărțile gratuit.

La sfaturile medicale, foițele nu sunt imprimare, dar cu toate aceste au o marcă de scutire și apoi semnătura fabricantului „MODIANO”.

MAGAZIN DE MOBILE**Joan Réthi**

simplă artistică pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

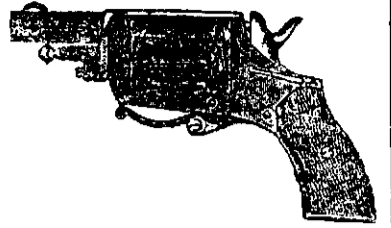
Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Anunțuri

primește administrația „Tribunei”, pe lângă prețurile cele mai moderate.

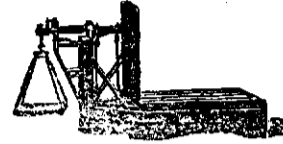
A. SZÁNTÓ

armurar, optician și fabricant de cumpene
Besztercze, Strada Spitalului

Pregătește totfelul de arme, pistoale, revolve, apoi cumpene deci și centimale după ultimul sistem de legalizare pelângă prețuri ieftine și execuție plăcută.

Primește deasemenea repararea, pe lângă garanție și prețuri ieftine, a mașinelor de cusut și de scris, a bicicletelor și cumpenelor.

Țin în depozit totfelul de arme, revolve, cumpene, greutăți ș. a. de permanență.

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia
Gyulafehérvár.

Recomandă în atenția Onoratului public magazinul său bogat asortat.

Serviciu prompt, prețuri ieftine, garanță deplină.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și ajutori bisericești.

Intezinat la 1888

Telefon pentru comit. și oraș 488.

Liferanțul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

In colțul străzii Lovinics și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul „Hungariu”

Recomandă magazinul său bogat în atenția binevoitoare atât a preoților cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserică capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue**- sau altfel de ajusturi bisericești -**

tot astfel marele său asortiment pentru materiale

- necesare la formarea ajusturilor bisericești. -

Pentru liferările mele dau răspunderea.

- Servesc bucuros cu catalog ilustrat. -

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Înălătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbântare, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Ianer” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încreșturile și e cu totul nesticăcioasă. În culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer” săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer” apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor bureșoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer” esență pentru păr Excelentă pentru înălăturarea mătrefel și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Ianer” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„Ianer” vâpseală pentru păr pentru a colora în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exclusivă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce colorare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„I a n e r” apă care face părul blond

Pentru a vâpsi în timp scurt, în băi, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

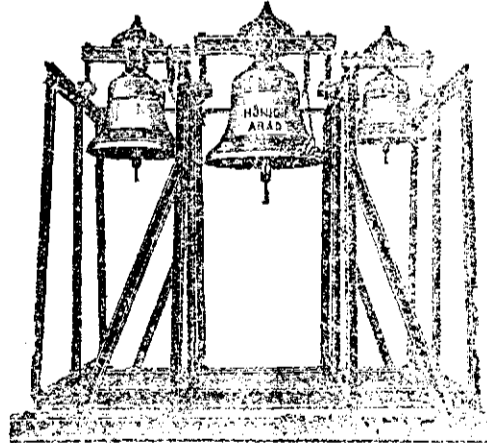
Farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 70.

Frideric Hönig

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

— Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință se trimit gratuit și porto franco.

UZINĂ ASORTATĂ CU**INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE**

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei brut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptru benzi, gaz și gaz condens a

Mașini electrice M. S. W.

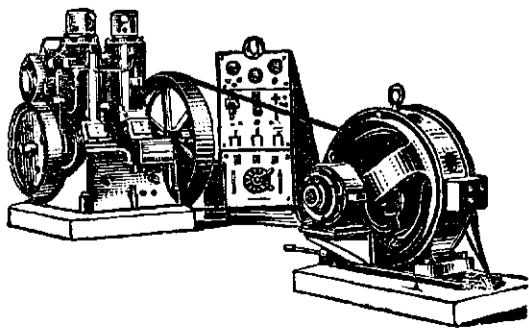
Pompe centrifugale și turbine.

Auspiciile inginerilor și preliminarele de spece le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA”

soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice

Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

Când creștin pe creștin se ajută pe Dzeu împrumută

In atențiunea stimatelor doamne române!

Vă rog, cereți pe o carte postală mustre din diferite articli de modă și manufactură, diferite stoffe de haine mai moderne pentru costume (englezești și de Zsolna), ciucuri în ori și ce coloare pentru fuste, zefiruri fine, delainuri, grenadinuri, lüstere, satinuri, cretoane, pânză de Leinen pentru haine în toate colorile, șifoane, pânză curată (Rumburger). Cele mai moderne decorații pentru haine, danteluri etc. — Cravate, gulere, cămăși în asortiment bogat.

NICOLAE POPA, * LIPOVA, *
Strada Principală.

Două prăvălii, una de modă și una de manufactură pentru țărani.

Sprrijiniți pe comerciantul român!

Serviceu prompt și prețuri moderate.

Prima prăvălie românească în Lipova

Carol G. Sadler

ciasnornicar
giuva ergin
și optic fu

Bestercze, Str. Spitalului 23.
(lângă „Hotelul Sahling“).

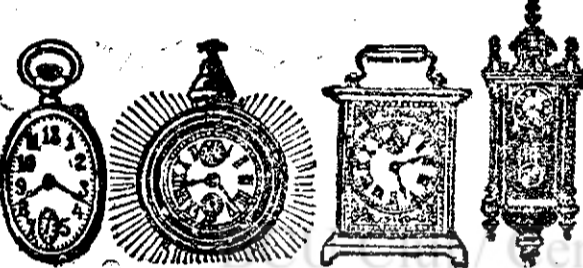
Mare magazin de:

ciasnornice de buzunar
din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.
Articlii optici și
ochelari de
— Ratenow. —

Reparările a tot-felul
de articli în branșa
aceasta se efectuează
cu conștiințiozitate și
la prețuri moderate.

să se adreseze,

cine dorește a-și procura varietăți
autentice de

POMI RODITORI

arbori pentru alee, plante de ornament conifere,
plante de împrejmuire, fructe cu boabe, puieti, etc.

VIȚE ALTOITE

(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

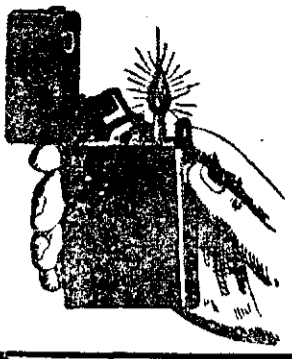
Apaducte.

Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui

Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.

cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.
— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de
apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi
și școale. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase
luarea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite.
Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rinduală a caselor și pen-
tru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor
— noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

**Gramofoaane și plăci,
Aprinzători original „Imperator“,
lampioane de buzunar**

se găsec mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.

Cereți gratuit prospectul de prețuri.
Se caută revanzători.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu — Nagyszeben — Hermanstadt
Erzsébet-u. No 56 (casa proprie).

== Execută toffelul de icoane artistice. ==
Platinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. **Picturi renumite în oleu** în toată mărimea, după orice fotografie mică. **Fotografierea copiilor** executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimei este primul. ==
Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios. ==
Prețuri moderate. Cu deslușiri servesc.

Mașini dinamice, motoare de benzin, locomobile de benzin, motoare de gaz, instalațiuni pentru mori, automobile de persoane, automobile de transport.

!! Condiții favorabile !!
Catalog franco și gratuit.

Fabrica de automobile, mașini și mori,
— societate pe acții. —

Budapesti gép-, -malom- és automobilgyár r.-t.

Budapest, VI., Váci-ut 141.

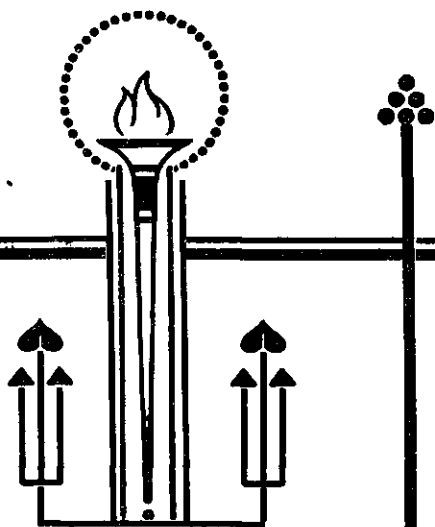
Telefon p. oraș și comitat 502.

TRIBUNA

 INSTITUT TIPOGRAFIC

 NICHIN ȘI CONS. ARAD

 Atragem atențiunea onoratului public românesc asupra Tipografiei noastre care e bogat asortată cu cele mai noi și moderne litere și mașini instalate cu motoare electrice, se recomandă pentru tipărirea de foi periodice, cărți didactice, cărți literare, tipăriri pentru bănci: registre, acții, libele de depuneri, libele de plată cum și toate celelalte blanchete necesare. Bilete de logodnă, de cununie și de vizită, anunțe funebre, cuverte, afișe, invitații, reclame; cu un cuvânt tot ce se ține de arta tipografică. — Comandele se execută prompt și conștientios. Tot aici se pot abona ziarele: »Tribuna« și »Tribuna Poporului«.

◆ Cea mai solidă firmă nouă românească din Ungaria ◆

Sferdian și Mișca

Körösbökény.

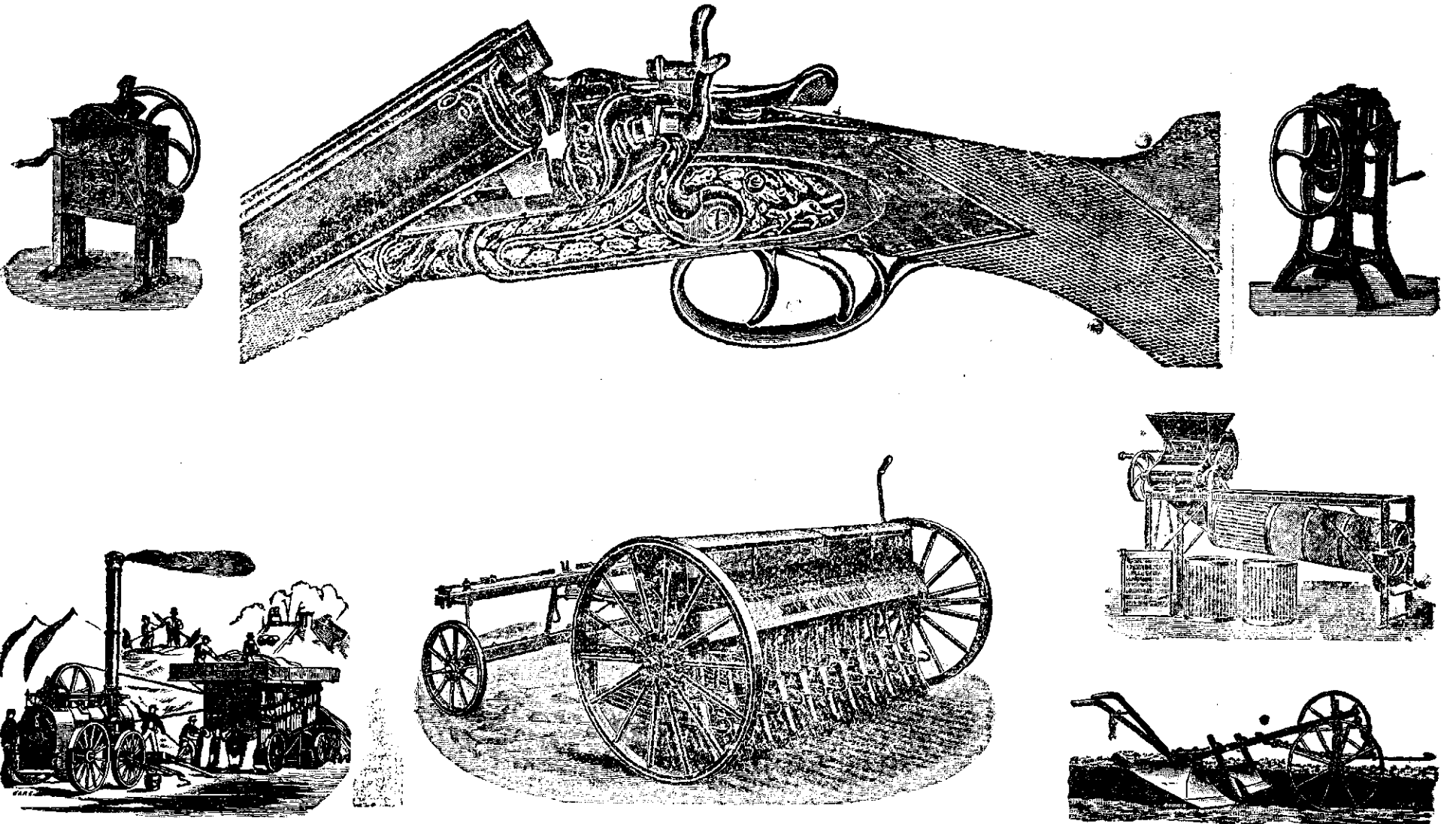
Banca „Codrul”.

Rugăm On. public român, având lipsă de ori și ce mașini agricole, să binevoiască a comanda cu încredere dela firma cea mai nouă, solidă, de mai sus, care numai cu celea mai bune și vestite fabrici stă în legătură și Vă asigură despre prețurile celea mai moderate și cu plătiri în rate! Totodată recomandă prăvălia lor bogat asortată în

ferării, arme și vase pentru bucătăire

cu plătire în rate și pe lângă garanție.

Vopseli și olei (firnis) în toffelul de colorii pregătite și măcinate în prăvălia amintită de sus.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori, servim bucurosi. Pentru vorbirea și înțelegerea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului. Și pentru alegerea garnituriloar de treerat, bucurosi mergem pe spesele noastre la fabrică.

GHETE „TURUL“

ELEGANTE, TRAINICE și IEFTINE.

„Turul“ fabrică de ghete, societate pe acții, Timișoara.

Depozit general: Arad, Piața Andrássy Nr. 13. (Palatul Minorităților).

Șef-conducător: **Weinberger Ede.**

În fabrică sunt aplicați 1200 lucrători.

Catalog gratuit și franco.

130 filiale în patrie și străinătate.

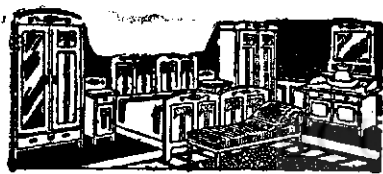
Lemnăria și fabrica de mobile
din Ungaria de sud.

(Délmagyarországi fűmegmunkáló és bútorgyár).

Timișoara

Fabrica: Elisabetin, Hattyu-u. 23.

Depozitul: Josefín, Kossuth-u. 17.

Avem în depozit: mobile p. dormitor, sufragerie, salon și locuințe garçon, lucrate în atelierul nostru, apoi garnituri de piele precum și mobile de aramă, executate după cele mai moderne și nouă cerinți. —

Comandele se efectuează grabnic și conștiințios, pelângă garanță demnă de toată încrederea. Prețuri convenabile.

Urmașul lui

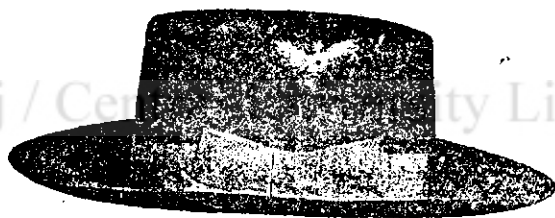
Gustav Novák

păărlíer

și magazin de modă bărbătească

Timișoara-Josefín

Strada Ludovic Kossuth No 17.

Cel mai mare magazin de

pălării moderne

pentru domni și copii, precum și în articole de modă bărbătească și chipie pentru uniforme cu prețurile cele mai moderate și serviciu prompt.

MOTOARE

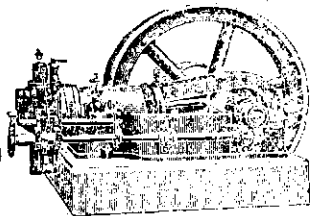
ȘI LOCOMOBILE

cu gaz, olei și benzin.

Liferare promptă

Condiții convenabile de plată!

Garanță pe timp îndelungat!

Fabrica de motoare din Drezda
societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare din Germania.

AGENTURA GENERALĂ PENTRU UNGARIA:

GELLÉRT IGNÁCZ és TÁRSA
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4
(Alkotmány-utca sarok).

➤ S'A DESCHIS ➤

prăvălia de pardesie de dame

György Menyhért & Co.

Arad, piața Andrássy Nr. 8.

Nr. telefonului 855.

Vis-à-vis de biserica Minorităților.

Nr. telefonului 855.

Mare asortiment în noutăți englezești de cea mai elegantă formă; modele originale în pardesii de dame și domnișoare pe lângă prețuri ieftine, fixe. — Comandele după măsură se execută în timp scurt. — În provincie la cerere se trimit mostre.